National Library 56 253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A 0N4

Second class mail registration number 0989.

National Library Bibliothèque Nationale
JAN 27 1981
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

B103/c/4/5

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 3 (2735) XXX aastakäik

Teisipäeval, 13. jaanuaril 1981 — Tuesday, January 13, 1981

Üksiknumbri hind 50 centi

Järgmised Eesti Päevad 1984. aastal Torontos

Organisatsioonide esindajate koosolek valib 7. märtsil pidustuste peakomitee

Torontos möödunud kolmapäeval toimunud Eestlaste Kesknõukogu Kanadas ja Sihtasutus Eesti Päevad Kanadas juhatuste ühisel koosolekul otsustati aktsepteerida Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu ettepanek, korraldada järgmised Ülemaailmsed Eesti Päevad Kanadas, Torontos. Järgmised Ülemaailmsed Eesti Päevad toimuvad 1984. aastal, kusjuures nende tähtaja määrab pidustuste peakomitee, kes valitakse 7. märtsil Toronto Eesti Majas toimuval Kanada eesti organisatsioonide esindajate nõupidamisel.

Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu kiri saabus Eestlaste Kesknõukogu Kanadas juhatusele mõned päevad tagasi. Sellest mainiti, et

Austraalia Eesti Organisatsioonide Liit on otsustanud eitavalt järgmiste Ülemaailmsete Eesti Päevade korraldamise Austraalias ning seda arvesse võttes teeb Kesknõukogu ettepaneku järgmiste eestlaste suurpidustuste korraldamiseks Kanadas, soovitusega Torontos.

Kiri võeti põhjalikule arutusele Eestlaste Kesknõukogu Kanadas ja Sihtasutus Eesti Päevad juhatuste möödunud kolmapäeval peetud ühisel koosolekul mida juhatasid L. Leivat ja T. Tõsine, protokollis E. Soomet.

Koosolekul otsustati pärast põhjalikku Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu ettepaneku kaalumist see aktsepteerida. Pikemalt oli kõne all ka pidustuste viimine Kanada lääneranniku keskusesse Vancouveri, kuid mitmesugustel praktilistel kaalutlustel peeti Torontot siiski paremaks pidustuste asukohaks.

Otsustati siiski saata Vancouveri eesti organisatsioonidele kiri, milles taotletakse sealsete eestlaste nõusolekut pidustuste korraldamiseks Torontos.

Laupäeval, 7. märtsil, algusega kell 9.30 hommikul, kutsutakse Toronto Eesti Majja kokku Kanada eesti organisatsioonide esindajate koosolek, et valida järgmistele Ülemaailmsetele Eesti Päevadele peakomitee, kes omakorda hakkab organiseerima vastavate alade alatoimkondi. Peetakse endastmõistetavaks, et pidustuste ettevalmistuste käiku rakendamine toimub tihedas koostöös Sihtasutus Eesti Päevad Kanadas juhatusega, kelle kasutuses on juba organisatsiooniline aparatuur ja vajalikud majanduslikud ressursid. On isegi avaldatud arvamist, et loodava peakomitee esimees peaks tihedalt seotud olema Sihtasutus Eesti Päevadega Kanadas ja oleks isegi ideaalne kui ta kuuluks selle juhatuse koosseisu.

Eesti vabadusvõitleja Jüri Kukk koos abikaasa Silviga pildistatud okupeeritud Eestis oma kodus. Lähemalt lhk. 3.

Ameerika peab võitlema oma põhimõtete eest

Uue välisministri õppetund senaatoritele

WASHINGTON — Ühendriikide uus välisminister Haig andis senati komisjonile, kes arutab tema ametisse kinnitamise võimalusi, kibeda õppetunni välispoliitilistes küsimustes, hoiatades ameeriklasi, et neil tuleb valmis olla teatud põhimõtete eest võitlemiseks. Haig õigustas ka Kambodzha ja Hanoi pommitamist Vietnami sõja ajal, mis tundub liberaalidele ja pahempoolsetele radikaalidele punase rätiku näitamisena.

Haigi kinnitamist senati poolt välisministri kohale võib siiski oodata enne 20. jaanuari, mil president Ronald Reagan vannutatakse ametisse. Watergate'i helilintide ja muude materjalide väljanõudmise suhtes Haigi tegevuse valgustamiseks Valges Majas Nixoni valitsemise perioodi lõpupäevil, saavutati senati vabariiklaste ja demokraatide partei vahel kokulepe,

mille alusel nende materjalide saabumise hilinemine ei takista Haigi ametisse kinnitamist.

Haig väitis avameelselt, et ta aitas isiklikult planeerida Kambodzha pommitamist 1969. aastal, kuna see osutus hädavajalikuks sel momendil. Ta väitis, et Hanoi ja teiste Põhja-Vietnami linnade pommitamine oli vajalik Ühendriikide huvidest lähtudes ning andis ka soovitud tulemusi. Ta ütles, et rahu maailmas ei saavutata sel teel, kui loobutakse oma sõjalise jõu kasutamise õigusest rahvusvahelise ühiskonna kõige julmemate liikmete vastu. Kõneledes inimõiguste rakendamise küsimusest, ütles Haig,

et põhilisi inimõigusi ei suudeta kunagi kindlustada kui Ühendriikidele sõbralikud valitsused, kus inimõiguste standard ei vasta Ameerika standardile, kõrvaldatakse ning asendatakse Ühendriikidele vaenulike valitsustega, kus inimõigused on veelgi rohkem alla rõhutud.

Haig mainis kõigile senaatoreile üllatuseks, et ta ei saa ühineda vabariiklaste partei valimisplatvormi välispoliitilise deklaratsiooniga, kuna ta ei võtnud isiklikult selle deklaratsiooni väljatöötamisest osa. Ta ei andnud senati komisjonile lubadust, et ta pooldab välisministri kohale tulles vilja N.Liitu väljaveokeelu tühistamist, mis esineb farmeritele antud lubadusena partei valimisplatvormis. Haig võttis ka terava tooni Kuuba suhtes ja toonitas korduvalt, et marksism ja leninism valitsemissüsteemina on osutunud täielikult nurjunuks.

Terroristide nõudmised lükati tagasi

ROOMA — Itaalia valitsus lükkas tagasi põrandaaluse terroristliku organisatsiooni Punabrigaadi nõudmise vangistatud brigaadi liikmetele televisioonis ja ajalehtedes kaebuste ja oma seisukohtade esitamise võimaluse andmiseks. Terroristid teatasid, et kui seda ei võimaldata, siis hukatakse punaste terroristide küüsis olev kohtunik Giovanni d'Urso. Terroristid küüditasid kohtunik d'Urso kolm nädalat tagasi ja tema päästmiseks on pärast valitsuse kindla seisukoha avaldamist vähe lootusi. Itaalia sensatsioonijanulised ajalehed on seni avaldanud Punabrigaadi teadaandeid ja läkitusi, kuid on nüüd sellest loobunud.

Begini valitsust ähvardab kriis

JERUUSALEMM — Iisraeli valitsust ähvardab kriis kui finantsminister Jigael Hurvitz lahkus valitsusest. Valimised uue parlamendi moodustamiseks toimuvad tõenäoliselt juunis. Finantsministri lahkumise põhjuseks oli valitsuse otsus õpetajate palkade tõstmiseks. Hurvitz ei pooldanud seda otsust, kuna Iisraeli inflatsioon on juba praegu aastas 137 protsenti. Menachem Begini valitsus on viimasel ajal olnud nii Iisraeli kui ka teistes riikides pidevalt kriitika märklauaks, kuna Begini põikpäise poliitika tulemusena ja araablastelt võetud okupeeritud alade kindlustamisega Iisraelile ei ole Kesk-Idas võimalik rahu saavutada.

Moskvas arreteeriti dissident

MOSKVA — Moskvas arreteeriti geoloog Felix Serebrov, kes oli üks viimaseid vabaduses viibivaid Helsingi kokkulepete rakendamise nõudjaid N. Liidus. Peaaegu kõik teised grupi liikmed on arreteeritud või on neil õnnestunud N. Liidust välismaale pääseda. 50-aastane Serebrov liitus inimõiguste rakendamist nõudva grupiga alles möödunud aastal.

Poola tööliste vaba laupäev

Töölised ignoreerisid valitsuse korraldusi tööle minekuks

VARSSAVI — Poolas ignoreerisid valitsuse korraldusi miljonid töölised ja loobusid möödunud laupäeval oma iseseisva ametiühingu Solidaarsuse juhtkonna nõuannetel tööle minemast. Solidaarsuse juhid kinnitasid, et valitsus ja kommunistlik partei ei pea kinni möödunud aastal sõlmitud kokkulepetest, mille alusel töölistele tagati viie-päevane ja 40 tunniline töönädal.

Tööliste uus jõudemonstratsioon on kutsunud esile uusi vihapurskeid Moskvast, kus jälgitakse teataval määral nõutult Poolas arenevaid sündmusi, mis tõotavad saatlikuks kujuneda kõigile kommunistlikkudele rezhiimidele.

Pravda kommentaator Juri Zhukov, kes tavaliselt annab edasi valitsuse ja partei seisukohti kinnitas, et tööliste hulka pugenud „antisotsiaalsed elemendid" esitavad nõudmisi, mis toovad kaasa kaose.

Poola ametlik teadeteagentuur PAP teatas, et laupäeval ilmus tööle umbes 65 protsenti töölistest, kuid see teade on **tohutult liialdatud**. Varssavis seisid kõik suuremad vabrikud ning samuti olid tööstused suletud teistes suuremates tööstuslinnades. Ärid ja avalik transport töötasid siiski normaalselt.

Töölised ootavad nüüd suure pinevusega, kas valitsus rakendab oma ähvarduse ja võtab laupäevase päeva tööliste kuupalgast maha.

Kissinger ajab jälle riigiasju

TEL AVIV — Ühendriikide endine välisminister Henry Kissinger viibib uueks presidendiks valitud Ronald Reagani ülesandel Kesk-Idas, et leida võimalusi sealsete tüliküsimuste ja probleemide lahendamiseks. Kissinger on peatunud juba Somaalias ja Egiptuses ning jõudis nädalavahetusel Tel Avivi, kus ta avaldas N. Liidule hoiatuse, kinnitades, et Reagani administratsioon ei tolereeri N. Liidu ekspansionistlikku poliitikat Aafrikas ja Kesk-Idas, mille teostamisel venelased rakendavad oma eesmärkide saavutamiseks kuuba, ida-saksa ja lõuna-jeemeni sõdureid. Kissingeri reisi kohta mainitakse, et esialgsete andmete põhjal pidi see olema eraviisiline, kuid viimaste päevade jooksul võib endise välisministri väljendustest järeldada, et ta esindab ametlikult Ühendriikide uut administratsiooni ja selle välispoliitikat.

EELTEADE

TERR „Kungla" esitab

KODUMETS JA KAUGED RANNAD

laup., 7. märtsil kell 7 õ. Seneca College aulas

Hamiltoni Eesti Seltsi Segakoori ja Hamiltoni Helletajate

POP-KONTSERT

laup., 31. jaanuaril 1981 kell 7 õ.

FIRST PLACE AUDITOORIUMIS

350 King St. East, Hamilton

Ainulaadne ESTO filmide etendus
K. A. LEHELA esitab dokumentaalfilmid loomulikus värvis, helis ja pildis

Kavas:

NALJAFILM

ESTO '72 & ESTO '76

vaheaeg

ESTO '80 KOOS LISAFILMIDEGA

Eesti Maja suures saalis pühap., 18. jaan. 1981 kell 4 p.l.

Pääsmed $4.—

Toronto Eesti Võitlejate Ühingu

28-da AASTAPÄEVA PEOÕHTU

Eesti Maja suures saalis 24. jaanuaril 1981 kell 7 õ.

Balti Veteranide Liidu aastapäeva tähistamine

Esinevad K. Käärid tantsutrupp j.t.

Einelaud ★ Baar ★ Loterii

Tantsuks G. Iltali orkester

Pääsmed $7.—. Laudade reserveerimine: H. Kivi 466-4813 või Ülo Tamre 491-7338 (õhtuti)

Uuendage „Vaba Eestlase" tellimine 1981. aastaks!

Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht — tellige „Vaba Eestlast"

Tellimiskupong lk. 3

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—, kiripostiga aastas $61.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $17.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $42.—, poolaastas $23.— ja veerandaastas $12.—. Kiripostiga USA-s: aastas $67.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $76.—, poolaastas $38.— ja veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

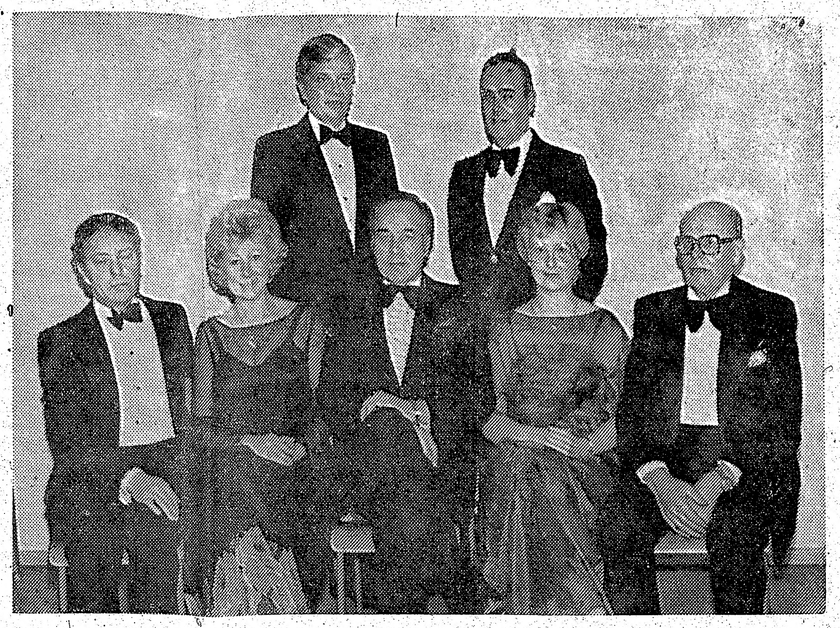

Toronto Eesti Maja juhtkond ja äsjase uue-aasta balli korraldajad balli ajal Eesti Majas. Esireas vasakult: Arvo Vahtra, Vaige Niitenberg, Eesti Maja esimees Osvald Pääl, Katrin Marley ja Alfred Sepa. Seisavad tagareas Toivo Kõhelik ja Aksel Veedla. Foto: E. Liigand

Kommentaarid

Detsembris katsetas Eesti Spordiselts Kalev kahe peakoosolekuga aktiviseerida organisatsiooni tegevust ja leida uut juhatust. Mõlemad koosolekud ei andnud loodetud tulemusi, saadi ainult paar-kolm isikut, kes nõustusid üksikuid ametikohti täitma. Möödunud suvisel ESTO-80 spordivõistlustel peetud kergejõustikuvõistlustest osavõtt oli väga väike ja võistlustega kaasaskäiv publiku osavõtt puudus täielikult. Ometi on kergejõustikul ja muul sportlikul tegevusel ESTO-programmis kunagiste Eesti Spordimängude osa täita.

Australia eesti ajalehes „Meie Kodu" arutletakse välis-eesti spordi olukorda „Sport ja Estod". Selles vaadeldakse spordi osa asukohamaades ja katseid neid noori ühisele võistlusele koondada.

Teatavasti toimus ESTO-80 ajal spordijuhtide koosolek, mis on jäänud muude sündmuste varju nagu jäid võistlusedki. Sel koosolekul tehti järgmine soovitus: „... peame tulevikus ESTO-del tähelepanu pöörama ja võimalused andma ka nooremate aastakäikudele. Ainult siis, kui päris noortes äratame huvi kergejõustiku vastu, võime loota järelkasvule ja ainult siis, kui ka meie noored alustavad varakult, on meie noortel võimalik tõusta teiste rahvaste noortega võrdsele tasemele".

Selle soovituse tegi Austraalia spordi ülevaates Sydney Eesti Amatöör Kergejõustiku Klubi sekretär ja kandis ette koosoleku juhataja Peet Valdes.

Uue ESTO-? ettevalmistused peaksid olema juba alanud ja käsil. Tõenäoliselt tuleb Toronto eestlaskonnal need korraldada ja siis ka täita spordimängude osa, mis jäi viimasel pidustusel tahaplaanile. Toronto olukorra juures, kus isegi 30-aastasele organisatsioonile ei suudeta enam juhatust saada, toob murelikke mõtteid, kuidas suudetakse sportlikku osa eriti silmapaistvaks kujundada, s.t. hakata noori sportlasiks kasvatama juba nüüd, mõned aastad varem. Asjatu on arvata, et noored tuleksid väljakuulutatud ajal võistlema, kui neid enne pole selle mõttega elama pandud.

Austraalia spordireporter analüüsib eesti spordiharrastajate arvu Ameerika Ühendriikides ja Kanadas ning saadud spordivõistluste informatsiooni kohaselt teeb järelduse, et Põhja-Ameerikas on üle 150 noore eesti sportlase. Ja küsib: miks neist oli ainult 4 Stokholmis võistlemas. ESTO-80 spordivõistlustel oli USA-st kaks mees-kergejõustiklast, Kanadast — 2, Norrast — 1, Austraaliast — 1 ja Rootsist — 27. Tütarlapsi oli ainult viis. Kogusummas oli 38 võistlejat.

Mis olid põhjused? Kas vastavate nooremate vanuseklasside või võistlusalade puudumine? Austraaliast jäid kergejõustiklased saabumata majanduslikel põhjusil, kuid ka võistluskava peeti puudulikuks, kuna eririikides on vanuse osa võistlustel erinev. Kuid ESTO-de „kergejõustiku ja ujumise võistlused on osaks Ülemaailmsest Eesti Mängudest ja peaksid tooma kokku suurel hulgal eesti noori ja pealtvaatajaid kõigist maailmanurkadest ja olema sündmuseks, mis õhutavad noori spordile, et kasvada kehaliselt terveteks, tugevateks ja vastupidavateks eesti meesteks ja naisteks".

„Meie Kodus" kirjutatakse edasi: „Et kehaliselt arendavat tegevust on meie noortele vaja näitab võrdlus meie ja teiste rahvaste noorte sportlike saavutuste vahel. See võrdlus näitab, et peale üksikute erandite, meie noorte üldine kehaline ja tervislik seisund, mille kohta inglise keeles on sõna „fitness", on madal. Madalam sellest tasemest, mille üle Austraalia, Uus-Meremaa ja USA vastavad tervishoiu asutused oma noorte osas muret tunnevad."

Ja lisatakse, et „üle kogu maailma on hakatud aru saama, et saavutused ujumises ja eriti kergejõustikus on esimeseks mõõdupuuks, mis näitavad, kas noore inimkeha kõik organid on ka ülevaal või allpool toetavat normaalset keskmist funktsionaalset tasapinda. Uurimused ja katsetused on Austraalias kestnud juba kümme aastat ja on seega küllaltki autentselt tõestatud."

(Järg lk. 3)

Inflatsioon

Iga läänemaailma poliitikamees, kes tänapäeval rahvamasse tahab mõjutada ja võimule pääseda, peab valimiskampaania ajal kindlasti rõhutama, et ta võtab erakorralised abinõud tarvitusele inflatsiooni vastu võitlemiseks. Seda on tehtud Kanada valimistel, seda tehti äsjastel Ühendriikide presidendivalimistel ning inflatsiooni vastu võitlemise söödaga opereerivad ka Lääne-Euroopa poliitilised parteid sealsete valimislahingute ajal.

Inflatsiooni esile tõstmine valimiste ajal on kahtlemata kõigiti põhjendatud kuna see tasakaalust väljalangenud majanduselule baseeruv väärnähe haarab inimeste mõtted ja meeled ning veeretab nendele nende igapäevase elu kujundamisel, elamisel ja organiseerimisel ette suuri raskusi. Kanadas näiteks arvestatakse 1981. aastal inflatsiooni, millega kaasneb kaupade ja teenuste hindade tõus, 11,7 protsendile, mis on suurimaks aastaseks inflatsioonimäära tõusuks Kanadas 1948. aastast saadik. Peamised tegurid inflatsiooni suurenemisel Kanadas on toiduainete hindade tõus 12—14 protsendi ulatuses, samuti energiahindade tõstmine, mis mõjutab inflatsiooni kurvi eriti aasta esimesel poolel. Kaupade hindade kiire tõus põhjustab paratamatult ka palkade tõusu, kuid ekspertide arvates ei tõuse palgad võrdselt hindadega, mille tulemusena tuleb paratamatult arvestada elustandardi langusega.

Kanada majandus on teatavasti tihedalt seotud Ühendriikide majanduselus esile kerkivate tõusude ja mõõnadega ning kuna lõunanaabri inflatsiooni ja majanduselu rindel ei ole 1981. aasta jooksul ette näha suuremaid muudatusi ja olukorra paranemist vaatamata uue presidendi asumisel riigitüürile, siis ei saa ka Kanada hellitada erilisi lootusi paremate päevade kiireks saabumiseks. Nii arvestatakse Ühendriikides, et käesoleva aasta jooksul tõusevad märgatavalt toiduainete, energia, elumajade ja teiste primaarsete elutarvete hinnad, mis toob kaasa ka tööliste-teenistujate üha suuremad nõudmised palgatõusu järele. Ühendriikide eksperdid ennustavad sealse inflatsiooni kasvu käesoleval aastal 10,4 protsendile, mis on teatud määral madalam 1980. aasta inflatsioonimäärast, mis tõusis 12,7 protsendile. Kuid — hoiatavad eksperdid — olukord võib tunduvalt halveneda kui esile kerkivad ootamatud ja ettearvestamata tegurid, näiteks õlihinna suur tõus maailmaturul, Iraani—Iraagi sõja venimine pikemale ajale, kehv viljasaak maailmas ja teised tagasilöögid. President Reagan ja tema majanduslikud nõuandjad loodavad siiski, et nad on võimelised riigi väljaminekute piiramisega ja maksude alandamisega majanduselu stabiliseerima ja elustama ning nii äriringkondade kui ka üksikisikute usaldust võitma.

Inflatsioon ja rahaväärtuse langus on paratamatult kaasa toonud olukorra kus inimesed on hakanud otsima võimalusi, kuidas endid inflatsiooni ja hindade tõusu eest kaitsta. Populaarsemaks vahendiks siin on oma raha paigutamine kinnisvaradesse, selle asemel, et seda investeerida ettevõtetesse, mis aitaksid suurendada toodangut. Paljud ostavad ka kulda ja teisi väärismetalle; on ka neid, kes paigutavad oma raha vääriskividesse ja maalidesse. Raha paigutamine kullasse ei osutu ekspertide arvates siiski eriti heaks investeeringuks kui Reagani suur programm inflatsiooni piiramiseks peaks õnnestuma.

Mis puutub eestlastesse praeguses ebastabiilses majanduslikus olukorras, siis enamik Kanada eestlastest on ettenägelikult investeerinud oma säästusummad majadesse ja teistesse kinnisvaradesse, millede hinnad viimastel aastatel inflatsiooni tõttu on tohutult tõusnud. Rahaväärtuse languse tulemusena saavad teatavate tagasilöökide osaliseks siiski pensionärid, kuna nende säästusummad kaotavad igal aastal umbes 10 protsenti oma väärtusest ning pensioni väljamaksud ei suuda kaugeltki sammu pidada galopeeriva inflatsiooniga.

K. A.

Suured plaanid USA sõjalise jõu tõstmiseks

Reagan kavatseb kulutada sõjaväele ja relvastusele 1,5 triljonit dollarit

Ronald Reagani valimiskõnede põhjal võib oletada ja järeldada, et tema presidendiks oleku ajal hakatakse Ühendriikide riigikaitset tõhusamalt tugevdama nii elava jõu suurendamisega kui ka relvastuse moderniseerimisega. Reagan on mitmel puhul Ühendriikide rahvale selgeks teinud, et tema eesmärgiks on alustada Ühendriikide sõjalise ülemvõimu uut ajastut, mis sunniks N. Liidu loobuma oma imperialistlikest maailmavallutamise plaanidest ning äratas ameeriklaste vastu usaldust liitlaste ridades.

Kui Kongress presidendi ettepanekutega nõustub — ja praeguste väljavaadete juures on selleks head väljavaated — siis kavatsevad Ameerika Ühendriigid järgmise viie aasta jooksul relvastamiseks kulutada 1,5 triljonit dollarit. (1 triljon — miljon miljonit).

Reagani plaanid Ühendriikide sõjaliste jõudude suurendamiseks ei ole mõeldud mitte ainult globaalses ulatuses Moskva edasitungi pidurdamiseks vaid sealjuures ka erilise rõhu panemiseks Kesk-Idas opereerivate ameerika jõudude väljaehitamiseks, et kaitsta sellega araabia õlivarude langemist N. Liidu kontrolli alla.

On arvata, et Kesk-Idas praegu valitsev kriitiline olukord nõuab Ühendriikide erilist tähelepanu, kusjuures arvesse ei tule selles piirkonnas mitte ainult mere- ja õhujõudude baaside rajamine vaid ka suurte sõjaväeüksuste hoidmine Kesk-Idas ja selle lähikonnas. Kuid kõrvuti sellega paneb uus administratsioon erilist rõhku strateegiliste tuumarelvade arvu suurendamisele ning nagu mainis uus kaitseminister Weinberger Kongressi komisjonis, ei tule venelastega uue SALT kokkuleppe sõlmimiseks läbirääkimisi enne poole aasta möödumist.

Ühendriikide tuumarelvastuse suurendamiseks ja selle löögijõu tõstmiseks varustatakse B—52 tüüpi pommilennukid uute mõjuvõimsate rakettidega,

rakendatakse käiku n.n. Stealth pommilennukid, mis on võimelised avastamatult läbi lendama vene radarivööndites, ehitatakse Trident tüüpi moodsaid allveelaevu ja täiendatakse seniseid kaugrakettide varusid uue MX tüüpi rakettide baasidega. Kuna vananenud B—52 tüüpi pommilennukid võivad kergesti saagiks langeda nõukogude õhukaitsele, siis kavatseb Reagan produktsiooni anda vähemalt sadakond B—1 tüüpi pommilennukit, millise plaani president Carter tühistas. Uute MX tüüpi kaugrakettide baaside rajamiseks tuleb administratsioonil enne plaani käiku andmist suur võitlus maha pidada Utah ja Nevada osariikide elanikega, kes ei poolda nende rakettide baaside ehitamist oma territooriumidele.

Tuumarelvastuse tõhustamise tempo oleneb kahtlemata suurel määral sellest kuidas N. Liit reageerib Reagani plaanidele.

Kui venelased vastavad sellele omapoolse relvastuse suurendamisega, siis panevad ameeriklased oma relvastamise tempole peale täiskäigu.

Reagani plaanides omab eriti tähtsa ja olulise koha Kesk-Ida õlivarude kaitsepoliitika. Selle teostamiseks kavatseb Reagan rajada Siinai poolsaarele endistele Iisraeli lennuväljadele Etamis ja Etzionis kaks suurt õhujõudude baasi. Loomulikult on selleks vajalik saada Egiptuse presidendilt Sadatilt nõusolekut, kuid selleks ei ole Ühendriikide—Egiptuse praeguse koostöö raamides tõenäoliselt takistusi. Uue kaitsepoliitika kujundamisel antakse eriline tähtsus ka Iisraelile, keda peetakse Ühendriikide tugevamaks ja tõhusamaks liitlaseks Kesk-Idas.

Täienduseks nendele lennuväebaasidele üritatakse ajutiste baaside rajamist Omanisse, Keeniasse jo Somaaliasse.

Kogusummas kavatsetakse järgmise viie aasta jooksul selle piirkonna kindlustamiseks kulutada 30 miljardit dollarit.

Olgugi, et senine president Carter oli elukutselt mereväeohvitser, ei pannud ta merejõudude tugevdamisele vajalikku rõhku, mille tulemusena N. Liit on haaranud endale maailmameredel ülemvõimu ja surunud Ühendriigid ja ta liitlased tahaplaanile. Reagan kavatseb suurendada Ühendriikide merelaevastikku 600 laevale, mis kindlustaks lääneriikide laevaliikluse Vaikses, Atlandi ja India ookeanides. Ühendriikide merejõud on viimase kümne aasta jooksul teinud läbi eriti suure vähjakäigu kuna sõjalaevade arv on langenud endiselt 900 laevalt umbes 460 laevale.

Laevastiku suurendamisel ehitatakse juurde ka mitu uut lennukite emalaeva ja maandumislaeva mis on vajalikud maandumisoperatsioonide läbiviimiseks.

Eriti suureks probleemiks Reaganile kujuneb ka sõjaväe varustamine elava jõuga, eriti kui president jääb oma seniste seisukohtade juurde, et sundsõjaväeteenistus rahu ajal ei ole vajalik. Ühendriikide territooriumil asuvast kümnest diviisist on praegu ainult neli võitlusvõimelised ning 13-st lennukite emalaevast on ainult kuus vajalikul määral mehitatud. Õhujõud on võimelised välja panema ainult 24 taktikalisteks ülesanneteks ettenähtud üksust, kuid tegelikult oleks vajalik 26 sellist üksust, et täita minimaalseid vajadusi.

Suur vajadus on ka mitmesuguse sõjalise varustuse järgi ning Reagani plaan näeb ette vähemalt 90-ks päevaks jatkuva varude muretsemise.

Elavas koosseisus on suuremaks probleemiks keskmistes kraadides ohvitseride lahkumine sõjaväest, kuna erateenistuses on neil võimalik suuremaid palku teenida. Maaväes on näiteks praegu vakantsed 45.000 ohvitserikohta, samuti on puudus allohvitseridest, kellede ülesandeks on sõduritele praktilise väljaõppe andmine ja nendest võitlusvõimeliste sõjameeste kujundamine. Reagan kavatseb ohvitseride kohtade täitmiseks tõsta tunduvalt nende palkaseid ning rakendada boonuseid ning ergutusrahasid, et tõmmata sõjaväe koosseisu paremat inimmaterjali.

Reagani suured plaanid sõjaväele tohutute summade investeerimiseks ei ole kooskõlas tema teiste valimiskampaania lubadustega. Kui president tahab kõik need kavatsused sõjaväe osas ettenähtud kujul rakendada, siis tuleb tal paratamatult loobuda maksude vähendamise ja riigi eelarve tasakaalustamise plaanidest ja võtta need põhjalikule revideerimisele. Üldise arvamise kohaselt on Ühendriikide rahvas valmis toetama ja finantseerima Reagani suurt relvastuse programmi, kuna ameerika pantvangide hoidmine Iraanis ja Afganistani sündmused näitavad kuivõrd madalale on langenud Ühendriikide prestiizh maailma suurjõudude hindamistabelis.

Avalik kiri:

...Olla taas iseseisvana vabade rahvaste, riikide peres

Need inimesed Nõukogude Liidu Kompartei poliitbüroost ja -keskkomiteest, kes määravad Nõukogude Liidu reaktsioonilist sisepoliitikat ja agressiivset, ekspansionistlikku välispoliitikat, ilmselt ei näe, või ei taha näha muudatusi poliitilisel areenil ja uut jõudude vahekorda maailmas.

Nad loodavad ikka veel, et neil õnnestub murda alistatud riikide rahvuslik vastupanu ning püüet vabadusele ja iseseisvusele — alates Kaukaasia rahvastest, Ukrainast, Valgevenest, Moldaaviast, Eestist, Lätist, Leedust ja kuni Afganistanini välja.

Need inimesed dikteerivad allutatud riikide rahvastele oma poliitikat ja ideoloogiat ning kasutavad nende inimressursse ja loodusvarasid, et suurendada Nõukogude Liidu majanduslikku- ja sõjalist potentsiaali ekspansiooni jätkamiseks.

Need inimesed, kes määravad Nõukogude Liidu globaalset vallutusstrateegiat välispoliitikas on Euroopa- ja Aasia geopoliitilises ruumis tunda saanud kaotuse kibedust, ning käesoleval aastal on Afganistan kujunenud määravaks komistuskiviks edaspidiseks.

Afgaani rahvas ei alistunud Nõukogude võimule ja nende esindajatele ning võitleb kangelaslikult oma rahvusliku vabaduse ja riikliku iseseisvuse eest, andes sellega eeskuju järgimiseks.

Afganistan, sündmused Poolas ja hiljutised õpilaste meeleavaldused ning tööliste streigid Eestis näitavad kujukalt, et Nõukogude Liit ei ole enam see ideoloogiline magnet ja sõjaline jõud, kes võib ikka veel valikuta ja karistamatult vallutada jagada ja valitseda riike ja rahvaid.

Meil on haritud ja tahtejõuline noorus ning me teame, et erirahvustest ja riikidest vägivallaga kokku klopsitud kahesaja kuuekümne viie miljoniline nn. nõukogude rahvas ei saa enam teenida ja respekteerida kahesaja kaheksakümne nelja liikmelist Nõuk. Liidu Kommunistliku partei Keskkomiteed ja nende hulgast valitud kuueteistkümne liikmelist poliitbürood.

Eesti, Läti, Leedu rahvad on kaotanud ebavõrdseis võitlusis, nähtamatul rindel, oma vabaduse ja iseseisvuse eest võideldes kolmandiku oma rahvaarvust — see kohustab meid kõikjal koondama ridu väljendamaks Helsingi jätkukonverentsil Madriidis oma tahet ja soovi — olla taas iseseisvaina vabade rahvaste, riikide peres.

Maailma rahvaste sooviks on elada vabadena ja iseseisvatena ja säilitada nende üllaste põhimõtete olemust reaalsusena tulevastele põlvedele.

Kodumaa eestlased

Vändra „tormline" areng

Vändras on ettenähtud järgmise viie aasta jooksul 500 elanikuline juurdekasv. Praegu olevat „areng nii tormiline", mida Vändra alevi ajaloos pole kunagi olnud. Vändra olevat viimase viie aasta jooksul muutunud agrotööstuskeskuseks, kus töötavad teadusliku tootmiskoondise tsehh, Pärnu agrotööstuse Vändra regioon ja elanike tarbeks ehitatakse uut elamispinda. Käiku on antud uus klubi, koolile on tehtud juurdeehitus, spordisaal ja lasteaed, luuakse ka kanalisatsioonisüsteem, kuid selle viimasega on seni olnud väga palju raskusi.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

17. ja 18. jaan. dr. R. Vanaselja, tel. 921-7777.

24. ja 25. jaan. dr. M. Leesment tel. 481-6834.

H. KIRIK Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Cantate Domino segakoor korraldas enne jõulupühi oma liikmeile ja külalistele jõuluõhtu, kus esitati pikem jõulusisuline programm. Pildil vaade osavõtjaile, klaveri juures Charles Kipper, tema ees Astrid Kalmar lugemas jõuluainelist katket O. Lutsu teosest „Kevade I". Foto: Vaba Eestlane

Marie Underi õhtu Washingtonis

Washingtoni Eesti Seltsi korraldusel toimus Marie Underi austamisõhtu, mis oli korraldatud südalinnas Guy Mason Centeris. Lisaks Washingtoni ja ümbruskonna eestlastele oli meie poetessi austamisõhtule sõitnud osavõtjaid ka Baltimorest. Õhtu sissejuhatavad sõnad ütles Washingtoni Eesti Seltsi esinaine mag. Maria Pedak-Kari.

Kavalises osas abielupaar Ilmar ja Liisu Mikiverid andsid ülevaate Marie Underi loomingust selle eriperioodides, kusjuures Liisu Mikiver täiendas oma abikasa ettekannet deklamatsioonidega vastavast luulevalikust.

Kava teises osas kirjanik Pedro Krusten iseloomustas Marie Underit isiklike kokkupuudete ja eriti aga kirjavahetuse alusel. Ettekanded kutsusid esile korduvaid kiiduavaldusi.

Kava lõpul esitas Maarja Krusten helisüsteemil Marie Underi armsaima helindina Griegi „Solveigi laulu". Meeleoluline ja hästi korraldatud õhtu lõppes Maria Pedak-Kari lõpukõnega. Kõrvalsaalis oli korraldatud Mare Tamme eestvõttel ja Irja Grabbi kaastööl eesti raamatunäitus ja müük. Samas veedeti ka mõnusaid tunde kohvilaudades.

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

„Vähesed eesti noored on oma asukohamaadel lülitunud kohalikesse kergejõustiku liikumistesse ja laialdasema huvi äratamiseks on ESTO-del suur osa täita. Seepärast on kohane ära märkida veel üks Stokholmis ette kantud soovitus Austraalia spordiülevaatest:

„Kergejõustiku ja ujumise võitluskava tuleviku ESTO-del peaks olema maksimaalse alade arvuga. Kui siis mõnel alal ei leidu võistlejaid, siis võib sellise ala ära jätta või kaks lähestikku vanusegruppi kokku panna, kusjuures tulemused arvestatakse eraldi."

„Kui vaadata 27. aug. „Meie Kodus" ilmunud ülesvõtteid tühjadest Stokholmi staadioni tribüünidest ja lugeda viiest võistlejast tütarlaste aladel, siis ei tea, kas tuleb nutta või naerda selle üle, et meie kergejõustiklased — tütarlapsed ei pääsenud Stokholmi võistlema."

Kergejõustiku osale anti viimase ESTO puhul niivõrd vähe reklaami, et enamus sportlasist ei teadnud ei kergejõustiku ega ujumise võistlusist midagi. Ka kavades polnud sellekohast märkust.

Need Austraalia spordivaateleja tähelepanekud ja kommentaarid on üsna kohased Kanada spordiliikumisele. Väheste spordisündmuste kohta informatsiooni saamine on olnud päris võimatu. Noorte mõjutamine sportlikust tegevusest osavõtmiseks on olnud aga avalikul foorumil olematu.

Kui nüüd jääb kindlaks, et Toronto on järgmise ESTO-pidustuse asukohaks (Adelaide'i daamid tahavad seda sündmust ikka veel ise korraldada), siis tuleb S. S. Kalevil tõsiselt oma organisatsiooniline vorm korda seada ja alustada eesti noorte spordihuvi kasvatamisega ning nõutada ESTO-tegevusnädalas üks päev ainuüksi eesti spordivõistlustele, Eesti Mängude Päevaks, mil oleks aega noortel sellest osavõtmiseks, ja vanemail võistluste jälgimiseks ja kaasaelamiseks.

Raskem süüdistus vabadusvõitleja Jüri Kuke vastu

Kaebealust koheldi halvasti nõukogude politsei- ja kohtuvõimude poolt

STOKHOLM — Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamiskeskusele saabunud teadete kohaselt, on 5. jaanuaril Tallinnas alganud kohtuprotsessil, kus kaebealusteks on eesti vabadusvõitlejad Mart Niklus ja Jüri Kukk, viimase vastu tõstetud süüdistust muudetud. Kui ta varem kavatseti vastutusele võtta Eesti NSV kriminaalkoodeksi §194 järgi, mis vihjab „nõukogude korda teadvalt halvustavate väljamõeldiste levitamisele", siis nüüd arutatakse tema „süütegu" kriminaalkoodeksi §68-l alusel, mis käsitab „nõukogude vastast propagandat."

Kriminaalkoodeksi §194 alusel oleks Jüri Kukke saadud maksimaalselt karistada kolme aastase sunnitööga, kuid nüüd uue süüdistuse alusel võib teda tabada koguni seitse aastat sunnitööd, millele lisandub viis aastat asumisele saatmist. Mart Nikluse on võetud vastutusele §69-II alusel, mis samuti viitab „nõukogude vastasele agitatsioonile ja propagandale",

kuid siin on maksimaalseks karistuseks ette nähtud kümme aastat sunnitööd koos viieks aastaks asumisele saatmisega.

Jüri Kukk toodi Moskvast Serbski vaimuhaiglast Tallinna keskvanglasse möödunud aasta novembri keskel. Vaatamata tema juures teostatud viiele psühhiaatrilisele ekspertiisile ei õnnestunud arstidel teda vaimselt vastutusvõimetuks tembeldada. Kaebealusel võimaldati 24. novembril kokkusaamine oma abikaasaga, mille kestel Jüri Kukk mainis,

et teda on ülekuulamistel politsei- ja kohtuvõimude poolt halvasti koheldud ja et ta tervis on tunduvalt halvenenud.

Abikaasa on mehe kaitsmiseks sõlminud kokkuleppe Tallinna I Õigusnõuandla juures töötava advokaadi Jaak Ojaga.

Jüri Kukk on süümevangina adopteeritud Amnesty International poolt. Temale toetuse hankimise eesmärgil on tema Prantsusmaal asuvad kolleegid koostanud ja esitanud protestikirja, millele on alla kirjutanud üle 700 prantsuse teadlase. Protestikirju on esitanud ka teiste maade keemikud.

Eestlaste osas tegutsevad Jüri Kuke heaks kaks hooldusgruppi USA-s, üks Rootsis, üks Austraalias ja kolm üksikhooldajat Kanadas.

Mart Niklus põeb raskekujulist radikuliiti, mille ta sai 1959—66 vene sunnitöölaagris viibimisel. Tallinna keskvangla külmad ja rõsked kongid ja ta näljastreik on tervislikku olukorda veelgi halvendanud. Viimaste teadete kohaselt paigutati Mart Niklus enne protsessi keskvangla haiglasse, kus teda sunniviisil toideti.

Vastavalt Mart Nikluse sooviles on ta vanemad poja kaitsmise kohtus usaldanud Tartu Õigusnõuandla koosseisu kuuluvale advokaadile Kaljo Kuusmaale.

Abistamiskeskuse vahendusel on Mart Nikluse Rootsis asuv sugulane Peeter Niklus kokku leppinud Rootsi advokaadi Johan G. Tengströmiga väljastpoolt vajalikuks osutuva lisakaitse osas. Mart Niklus on samuti süümevangina adopteeritud Amnesty Internationali poolt. Eestlaste osas on tema heaks tegutsenud kaks hooldusgruppi USA-s, üks Kanadas, üks Rootsis, üks Inglismal, üks Rootsis ja üksikhooldaja Saksamaal. Peale selle on Mart Niklus võetud hooldusele ühe rootslase ja ühe norralase poolt.

Küngi raamat „Unelm vabadusest" raadioseeriaks

Münchenis asuv Vabadusraadio (Radio Liberty) on otsustanud teha Andres Küngi Baltikumi raamatust „A dream of Freedom" (Unelm vabadusest) raadioseeria, mida saadetakse Eestisse.

Aluseks kasutatakse raamatu ingliskeelset väljaannet, mis hiljuti ilmus Inglismaal „Boreas" kirjastusel. Raadio edastab raamatu kokkuvõtet, kuna kogu raamat läheks liiga pikaks ette lugeda.

Vabadusraadio on teinud sarnaseid saateid varem. Näiteks anti edasi kogumik „A case study of a Soviet Republic: The Estonian SSR". Samuti loeti ette Priit Vesilinnu reportaazh, mis ilmus kevadel „National Geographicis".

Vabadusraadiol on pisut vabamad käed niisuguste raamatute suhtes kui Ameerika Häälel, millinе on rohkem seotud ametliku USA välispoliitikaga.

KAI KÄÄRID
MAALID MÜÜGIL suures valikus. Helistage ette 225-5595.
390 Princess Ave., Willowdale

Ainult üks eestlane Panamas

Töötab viitsepresidendina ühes suurettevõttes — Eesti geoloog avastas Panamal suured vaselademed

Kesk-Ameerika kitsamas kohas strateegiliselt tähtsas Panamas elab alaliselt ainult üks eestlane — Jõhvist pärit Bruno Lill, kes on juba 14 aastat olnud suurfirma Merril Lynch'i teenistuses, tõustes viitsepresidendi kohale. Varem on seal siiski ajutiselt mõned eestlased peatunud, nende hulgas praegu alaliselt Montrealis elav geoloog Paul Kents, kes avastas Panama maakitsuse harjal suurema vaselademe, mis viimase 50 aasta jooksul maailmas on leitud.

Paul Kents määras kindlaks ka selle hiiglasliku lademe kuju, suuruse ja vasekogumi. Selle lademe kasutamiseks ja kaevanduse väljaehitamiseks andis Kanada valitsus Panama valitsusele paar aastat tagasi lahkekäeliselt suurema laenu.

Mis puutub Panamasse üldiselt, siis omab ta maailmas eriti suure tähtsuse oma geograafilise asendi tõttu, olles kõige hõlpsamaks ülepääsuks Atlandi ja Vaikse ookeanide vaheliselt kontinentaalsest barjäärist.

Kuna läbi Panama on rajatud kahte ookeani ühendav kanal, siis on Panamast kujunenud eriti oluline maailma laevaliikluse tsentrum.

Panama kanal, ehitatud Ameerika Ühendriikide polt, sai valmis just enne Esimese maailmasõja lahtipuhkemist. Möödunud aastal sõlmisid ameeriklased panamalastega lepingu, mille kohaselt selle sajandi lõpul kanal loovutatakse Panamale.

Kanali pikkus on 80 kilom., laius 91 meetrit ning sügavus 13 mtr. Kanal on lüüsidega: kolm kummalgil otsal, mis laevad 26 meetrit kõrgemale, üles maakitsuseharjale tõstavad ning teises otsas merepinnale uuesti alla lasevad. Panama kanali lüüside suurusmäärab ka maailmameredel sõitvate laevade suuruse:

laevadel mis lüüsidesse sisse ei mahu, tuleb ette võtta 15-päevane teekond ümber Lõuna-Ameerika tipu.

Nii uskumatu kui see ka ei tundu, kuid kui kanali kohalt maakitsuse-harjalt alla vadata, siis päike tõuseb seal Vaiksest ookeanist ning läheb looja Atlandi ookeanil. See kuriioosum on seletatav Panama maakitsuse kapsarauataolise kuju tõttu.

Panama on soe troopiline maa, kus kahelt ookeanilt puhuvad tuuled hoiavad ära liigse kuumuse, mis seal kunagi südasuvise Kanada rusuva leitsakuni ei küüni.

Elanikke on Panamas 1.8-miljonit, kelledest kolmandik elab Panama City's, kanali suudmes Vaikse ookeani ääres. Linna siluetis hakkab silma tohutu hulk suuri kõrgeid torn-hooneid, milledest paljud on pangad.

Üldsusele on vähe teada, et soodsate maksustamistingimuste tõttu on Panama City'st kujunenud Lõuna-Ameerika tähtsaim kaug-finantseerimise keskus, kuhu on koondunud üle saja panga igast maailmakaarest.

Enamikul Kanada suurpankadel on oma haruosakonnad Panamas, kõik tähtsamad maailmapangad on seal esindatud, kurioosumina isegi Nõukogude Vene pank. Pankade varandused on kokku 23 miljardi dollarit.

Kanali Atlandi suudmes asub vaba-kaubanduse tsoon, mis oma suuruselt on Hongkongi järele teisel kohal maailmas.

Kuulutamine
„VABA EESTLASES"
täidab oma eesmärgi!

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE
HOGAN GM
Chev Olds Limited
5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9 291-5054
PAUL JUTTUS
Müük ja rentimine
Tel. 291-5054, kodus 423-5716

Chevette	Malibu	Corvette	Delta Eighty Eight
Monza	Impala	Omega	Ninety Eight
Citation	Monte Carlo	Cutlas	Toronodo
Camaro	Caprice	Oldsmobile	Chevy Trucks and Vans

Stipendiumeid noortele Göteborgis

GÖTEBORG (EPL) — Seoses Göteborgi Eesti Seltsi 35-nda tegevusaasta tähistamisega detsembris, anti Martin Pommeri nimelisest noortefondist stipendiumid noortele, kes on aktiivselt osa võtnud eesti organisatsioonide tööst ja valdavad eesti keelt.

Nii said 1980. a. jagamisel stipendiumid Göteborgi eesti tüdrukute võimlemisrühm 1000 R. krooni (ca $285) ja Riina Sooaru, Siim Broberg ja Raivo Heinsoo igaüks 500 Rkr.

Tüdrukute võimlemisrühm asutati kaks aastat tagasi seoses ESTO-80 organiseerimisega.

Noorte huvi võimlemise vastu jätkub ja rühm tegutseb edasi. Peale võimlemise tegutsevad noored gaidluses, õpivad koolitöö kõrval vabatahtlikult eesti keelt ja enamik neist on lõpetanud Göteborgi Eesti kooli.

Üksikstipendiaatidest Riina Sooaru on lõpetanud kohaliku eesti kooli ja õpib nüüd tehnilises gümnaasiumis, sellekõrval jätkates eesti keele õppimist.

On tegev skautluses, tantsib rahvatantse ja olnud abiks lastesuvekodus „Valgeranna".

Siim Broberg tegutseb skautluses, on laulugrupp „Lemmikute" juht, laulab ka „Hämarikus" ja mängib eesti orkestris. Kuulub Göteborgi Eesti Seltsi juhatusse, on REE Göteborgi üldkogu juhatuse abiesimees ja valiti REE Esinduskogusse.

Raivo Heinsoo kuulub Tallinna Lipkonna juhatusse, laulab lauluansamblis „Hämarik" ja mängib noorteorkestris. Huvialad muusika ja laul.

Koolirektor veinijumala rollis Stokholmis

STOKHOLM (EPL) — Lundis toimus mitme rootsi kooli ühine jõulusuaree. Andres Koern, kes on Ekenäsi kooli rektor, esines näidendis kreeka veinijumala Dionüsosena. Sydsvenska Dagbladet kirjutab sellest: „Andres Koern, Ekenäsi kooli rektor, esines januse veinijumala Dionüsosena, kes käis ringi suure veinitünniga kõhu peal, kogu aeg pistis viinamarja suhu ja tekitas oma rolli kujundamisega palju lõbusat meelt . . .

wintario

8. jaanuaril toimunud Wintario loterii loosimisel langesid viis 100.000-dollarilist peavõitu pileteile nr. 567793, $25.000 võitsid piletid nr. 856131, nr. 214756, nr. 595041 ja nr. 116399. $1000 võitsid piletid numbritega 99308, $100 numbrid 8224, $10 numbrid 888 ja tasuta pileteiraamatu numbrid 79.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$38.—	$42.—
Poolaastas	$21.—	$23.—
Veerandaastas	$11.—	$12.—

KIRIPOSTIGA

	Kanadas:	USA-s:
Aastas	$61.—	$67.—
Poolaastas	$33.—	$35.50
Veerandaastas	$17.—	$18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $76.—, poolaastas $38.—, veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ... “ ..... 19.... . Tellimise katteks lisan $ ..... sinajuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

.....

.....

(Järg lk. 3)

PIKAAJALISE HAIGUSE JÄRELE SURMA LÄBI LAHKUNUD HEAD SÕPRA

AUGUSTIN MIKS'i

mälestavad Thunder Bay's

V. AKSEL abikaasaga
M. ALATALU
A. JAAKO perekonnaga
T. KAAR abikaasaga
H. KENT perekonnaga
E. KOMPUS
E. KOODI
F. KÖÖSEL perekonnaga
L. KRUPP
K. LÄTT abikaasaga
A. MAKSTIN perekonnaga
A. MÄEHANS perekonnaga
P. MÄEPEA abikaasaga
K. MUSTIS
V. PIHLAP abikaasaga
O. PINT
V. PÕLDAAS abikaasaga
E. PÕLTSAMAA
H. RAADIK
V. REILJAN abikaasaga
H. SAAGE
A. SAGURI abikaasaga
R. SOKK perekonnaga
A. TIBARI perekonnaga
L. TOIGER
H. TUBRO abikaasaga
A. VIIRES

SURMA LÄBI LAHKUNUD ONUPOEGA, HEAD USUVENDA JA KAASPÕGENIKKU

VOLDEMAR VÄHEJAUS'i

sündinud 12. juunil 1905 Hiiumaal
surnud 24. detsembril 1980 Vancouveris

mälestavad leinas

KRISTJAN VÄHEJAUS perekonnaga
JOOSEP LIGE perekonnaga
EDUARD HOLSMER perekonnaga

„Sest meil pole siin jäädavat linna,
vaid meie otsime tulevast."
Hebr. 13:14

Raske haiguse järele lahkunud koguduse liiget

AUGUSTIN MIKS'i

surnud 24. detsembril 1980 Thunder Bay's

mälestab sügavas leinas

Puhka rahus!

E.E.L.K. KOGUDUS ja ÕPETAJA

Lahkus meie kauaaegne seltsi liige ja kaaseestlane

AUGUSTIN MIKS

Surnud 24. detsembril 1980 Thunder Bay's

Mälestab leinas

Puhka rahus!

THUNDER BAY EESTI SELTS

Lugupeetud ja armast klubi liiget

KARL MÖLDER'it

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

Kallist sõpra

KARL MÖLDER'it

mälestavad leinas

ADO ja RUTT ROOSILEHT

Kauaaegset head tuttavat

AUGUSTIN MIKS'i

mälestavad leinas

ANTS ja SALME SILLAT
GUNNAR TIISLER

Ootamata surma läbi lahkunud head sõpra

KARL MÖLDER'it

mälestavad kurbuses

JUULI ja PAUL KRISTAL

Vaikselt oma ilusas kodus suikus igaviku teedele meie kauaaegne hea sõber

KARL MÕLDER

Mälestavad leinates

ALBERT SEPP perekonnaga
RUDOLF LOIKEN abikaasaga
KARL ARDAM abikaasaga
HELMI ARUKÄE

Meie südamlik kaastunne HELEN'ile ja perekonnale
vanaisa ja isa

AUGUST SADUL'a

surma puhul

RAJALEIDJATE LIPKOND

Kauaaegset head sõpra

KARL MÖLDER'it

mälestavad

OSKAR LEPIK abikaasaga
HARALD SULG abikaasaga
ARNOLD KAPP abikaasaga

Meie keskelt lahkus

ADOLF BRUNO LUKIS

55 aastat vana
Sündinud Roodovas
Surnud Thunder Bay's

Mälestavad:

ILMAR ja MAIE KASE
AIN ja VELDA KURM
LEO ja ELSA LIBISEJA
RICHARD ja MAIJU SOKK
ÜLO ja SALLY VARBLANE
VELLO AVASALU
OSKAR LIBLE
LEMBIT LIIGVALD
EDGAR PÕLTSAMAA
HANS RAADIK
KALJU ÕUN

Mälestame armast

ANDRES JOASALU

ENNO JÄRVE abikaasaga
JAAN KOPPEL abikaasaga
MARIE NEUMANN
AUGUST RAUDSEPP abikaasaga
RICHARD SUKMIT abikaasaga
JUHAN TELDER abikaasaga

Kauaaegset head sõpra

KARL MÖLDER'it

mälestavad

BERNHARD RISTMÄGI abikaasaga
BERNHARD MIHKLEPP abikaasaga

OOTAMATULT LAHKUS MEIE ARMAS

KARL KONRAD MÖLDER

Sündinud 6. oktoobril 1908 Saaremaal
Surnud 10. jaanuaril 1981 Bolton'is

Mälestavad sügavas leinas

ALLA
KARIN perekonnaga
HALLIKI perekonnaga
EMANTA perekonnaga
JAAK abikaasaga
ÕED perekondadega

Meil ei ole siin mitte jäädavat linna,
vaid me otsime tulevast.
Hebr. 13:14

Kirstupanek kolmap., 14. jaan. kell 7.30 õ. Vana Andrese kirikus.
Muldasängitamine York surnuaeda.

PIKA JA KANNATUSRIKKA HAIGUSE LÄBI LAHKUNUD

SAIDE EERO't

sündinud 14. märtsil 1928 Tallinnas
surnud 12. jaanuaril 1981 Torontos

mälestab sügavas leinas

ABIKAASA

Kirstupanek reedel, 16. jaan. kell 8 õ.
2104 Kipling Ave., Rexdale
Matus laup., 17. jaan. kell 10 homm.

KALLIST SÕPRA

KARL MÖLDER'it

mälestavad leinas

JULIUS VANASELJA abikaasaga
TOMAS VANASELJA perekonnaga
ANU SÕRRA perekonnaga

ARMAST

KARL MÖLDER'it

leinavad

KARIN TÄHISTE perekonnaga
ÜLO ja WILLIAM TENSUDA

KALLIST SÕPRA

KARL MÖLDER'it

mälestavad leinas

HEYDUCKID — KURT, LINDA, TARMO, RAIMO abikaasaga,
ristitütar TIINA ja MAMMI

KAUAAEGSET HEAD SÕPRA

OSKAR MILLER'it

mälestab kurbuses

ALBERT UUSTALLO abikaasaga

ARMAST ÕDE JA TÄDI

MARTA TOOM'e

neiuna Pärn

surnud 6. jaanuaril 1981 Stokholmis

mälestavad leinas

META PUHVEL
JAAN PUHVEL perega
MARTIN PUHVEL perega

ARMAS VENNA- JA ONUTÜTAR

ALIIDE KUKU

(neiuna Raudsepp)
Sündinud 25. mail 1914
Surnud 29. novembril 1980 Eestis

Meil ei ole siin mitte jäädavat linna,
vaid me otsime tulevat
Ebr. 13:14

Leinavad
onu ALEKSANDER RAUDSEPP
onutütred EVI ja MAIA

KALLIST ÕNUNAIST

HELENE OJAMÄE'd

mälestavad sügavas leinas

Tähtede taga
kord koidab Sul Taevas!

JAKOB ja LEIDA KIVI perekonnaga
OJAMÄED perekondadega Rootsis

MÄLESTAME ÕILSAT JA VÄÄRIKAT MUUSIKAÕPETAJAT,
KES JUMALA KUTSEL LAHKUNUD,

LINDA SOOPERE't

Meie sügav kaastunne leinas tütre URVE'le.

Perekonnad:
N. ja T. HOPPE
K. ja T. KÜNG
A. ja L. LEIVAT
G. ja Ü. LINDSTRÖM
H. ja P. LINDSTRÖM
A. MAE

Õndsad on need, kes
Issandas surevad!

ARMAST SÕPRA

KARL MÖLDER'it

mälestavad kurbuses

ALEKSANDER DEMIDOV abikaasaga
ELLEN REIST perekonnaga
ELISE KIVI
ADOLF LÄÄS abikaasaga
HEINO KRUUK abikaasaga

Puhka rahus
võõra maa mullas!

LEITNANT
OSVALD LOKK'i
mälestab
EESTI OHVITSERIDE
KOGU KANADAS

Kallist

EUGENIA WALLASTE't

mälestavad kurbuses
K. ARDAM abikaasaga
F. PRUUL abikaasaga

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ☎ 489-8802

Hillside Bakery and Delicatessen
2851 LAWRENCE AVENUE E. Tel. 261-2238
(Hillside Plaza, Brimley nurgal)
Omanik Ake Saarinen
Värsked saadused iga päev —
Kõik delikatessid saate meilt
Ari avatud: teisip., kolmap. ja neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4.
Esmasp. suletud.

ESTO MUTUAL FUND, LTD
Aktsia hind 7. jaanuaril $14.91
145 King St. W., Room 1900
Toronto, Ont. M5H 1J8
Telefon päeval 364-1131
õhtu 925-6812

ALNA
TORONTOS
Piduülikondade rentimine
Ülikonnad ja püksid tellimisel
437 DANFORTH AVE.
Tel. 463-8104

Ernst Idlat mälestades

Avalikkusele ootamatult suri reede, 5. detsembril anno 1980 veel hiljuti meie hulgas nii reipana ja vitaalsena liikunud 79-aastane Ernst Idla.

Mees, keda rootsi ajakirjandus kutsus meelitusnimega „Võlur Tallinnast". Kodumaal tunti teda võimlejate peres hüüdnimega „Härra".

Axel Munthe kuulus autobiograafiline teos „San Michele Raamat" lõpeb sümboolse lausega: „Oli kaunis päev". Ka Ernst Idla võitlusrohket ja viljakat elukäiku kirjeldava bibliograafia lõppu sobiksid kirjutada need kolm sõna: „Oli kaunis päev".

Ernst Idla õpilasena ja hiljem ühe lähema kaastöölisena olen 23 aasta kestel (1931—1954) üsna lähedalt saanud jälgida tema pioneeritööd eesti kehalise kasvatuse arendamisel. Selles ajajärgus on esinenud nii ülevaid võiduhetki kui ka kaotuse ja tagasilöökide kibedust. Kõike proportsioonides nagu elu ise suvatseb neid meile serveerida.

Kui Ernst Idla 1944 aasta sügisel Nõukogude Liidu II sõjalise okupatsiooni eest küpse mehena Rootsi põgenes, siis oli tema võimlemiskool juba põhiliselt väljaarendatud. See kool haaras mõlemaid sugupooli ja Eestis ei võinuks tol ajal keegi mõttele tulla, et Ernst Idla meesvõimlemise alal töötamise Rootsis pooleli jätab. Nii see kahjuks siiski sündis. Viimastel aastatel tegi Ernst Idla küll katset meesvõimlemist uuesti töökavva võtta aga eksperimendi staadiumist see katse kaugemale ei jõudnud.

Kehakultuuri ajalukku läheb Ernst Idla kahtlemata kui üks käesoleva sajandi silmapaistvamaid naisvõimlemise uuendajaid. Kodumaal varem tehtud suur töö meesvõimlemise uuendamise alal jääb tõenäoliselt aga hoopis unustusse.

Kodumaises tegevuses oli Ernst Idlal veel väga südamelähedaseks harrastuseks eesti rahvatantsude, — liikumismängude — ja rahvamuusika uurimine ja viljelemine. Võimlemise saatemuusika osas oli Ernst Idla koos oma abikaasa Leida Idlaga esimesi pioneere, kes eesti rahvamuusikat selleks otstarbeks suure menuga rakendasid. Tänu oma heale liikumisvaistule ja stiili-tajule, eriti vajalikud eelduseks rahvatantsu õpetajale, oli Ernst Idla ka nendes harrastustes „klass omaette" mees. Selle alase töö kulminatsiooniks oli eesti rahvatantsu pantomiimi „Leetepalu Volbripidu" ettekandmine 1943. aasta kevad-talvel „Estonia" ja „Vanemuise" teatreis.

Nagu varem mainisin, tuli Ernst Idla juba väljaarendatud võimlemiskooliga Rootsi. Tal oli niiöelda valmis „hoone" siia tulles juba kaasas. Rahvusvahelist tunnustust sellel „hoonel" küll veel ei olnud aga selle saavutas Ernst Idla Rootsis töötades õige kiiresti. Muidugi mõista lõi Ernst Idla oma Rootsis tegutsemise päevil juurde ka palju uut. Arendas välja oma lavastaja võimed, võttis kasutamisele viimistletuma saatemuusika ja rakendas palju kordi oma esinemiste saateks isegi spetsiaalse koosseisuga orkestrit. Komponeeris ka uusi liikumisvorme ja viimistles neid, mida ta varem oli loonud. See kõik oli suures laastus aga peamiselt kodumaalt kaasatoodud võimlemiskooli viimistlemine ja täiendamine. Kui tema võimlemiskooli hoonega võrrelda, siis oli see ka mõnel määral, — juurde- või ümberehitus. Nagu seda keskaegsete sakraalehituste juures sageli tehti.

Tema lahinguteekond sillapea vallutamiseks algas 30-ndate aastate paiku juba Tallinna Võimlemise Instituudis ja lõppes Rootsis aastal 1954. Selle teekonna säravaimad üksiketapid on:

„Eesti Mängud" aastail 1934 ja 1939 kodumaal. 400 valik ja eliitvõimlejaga (nendest 150 meesvõimlejat) esinemine Soome Olümpiastaadionil ja Kansallisteatris Helsingis aastal 1938. 3 valguspidu 70-ne tuhandelise pealtvaatajaskonnaga „Lingiaadil" Stokholmis aastal 1949 ja kaks pikemat välisturneed aastail 1950 ja 1954.

Ernst Idla tööviisis oli suure järjekindlusega rakendatud kõiki moodsa pedagoogika psühholoogia ning sportliku treeningu põhireegleid. Leidliku metoodikuna juhtis Ernst Idla omi treeningutunde sujuvalt ja variatsiooniderikkalt. Omakorda toetasid seda harjutustele hästi kohandatud ja kvaliteetne saatemuusika ning tema enda sugestiivne kõne. Õpilased tunnis olles sageli nagu ei märganudki, kui neilt füüsilises mõttes „viimane" välja võeti. Järk-järgulist tunni tempo üleskruvimist, seda pidas Ernst Idla puht füsioloogilisest seisukohast lähtudes ülimalt tähtsaks. Ei aita ainult lihasjõu ja koordinatsiooni arendamisest, kui õpilaste siseorganite, südame, kopsude ja vereringe tööjõudlus on madal. Ja seda tööjõudlust saab tõsta ainult kõrgetempoliste ja dünaamiliste liikumisvormidega millede hulgas jooks oli muidugi endastmõistetavalt tähtsal kohal. „Kõnni- ja jooksukool" ei seisnud Ernst Idla esinemisprogrammides aukohal mitte vaid ilu pärast, mida see programm kahtlemata pakkus. See oli Ernst Idla võimlemiskooli üks tugisammastest ja tähis ning vältimatu koostisosa.

Ilmar Toiger

Raamat välis-eesti kunstnikest

Jõuludeks jõudis meie raamaturule väljaanne, mis peaks olema rõõmustavaks ja informatiivseks tarberaamatuks neile, kes on huvitatud kujutavkunstis loovalt aktiivsetest isikutest väljaspool kodumaad pärast 1944. aastat.

Taskuraamatu formaadis olev raamat kannab tiitlit „Välis-Eesti kunstnikke", „Väike biograafiline leksikon" ja on ilmunud Maarjamaa kirjastusel Roomas 1980. aastal. Raamatus on 240 lehekülge ja 15 illustratsioonitahvlit, millede hulgas on ka üks ajalooline, 1946. aastast (DP ajastust) pärinev E. Waltmanni karikatuur Altenstadtis korraldatud kunstinäitusest.

Leksikon päästab väljaspool kodumaad tegutsenud ja tegutsevad kunstnikud tundmatusest, registreerides nende aadressid ja tähtsamad informatsioonid nende aktiivsusest vastavalt sellele, mis on ankeetlehtedel toimetajaile saadetud.

See kultuuridokument sisaldab 261 nime, kellest 215 praegu elavad. Leksikonis ei leidu 37 isiku nime, kelle kohta ei ole minimaalsemaidki andmeid ja toimetajad oletavad, et mitmed kunstnikud ei ole kuskil esinenud.

Asukohamaade kohaselt jagunevad suuremad kunstnike grupid järgnevalt:

Kanada — 78 (elavad 70), Ameerika Ühendriigid 76 (elavad 61), Rootsi 61 (elavad 51), Austraalia 24 (elavad 21) ja muud maad 22 (elavad 14). Raamatu kolmeliikmelises toimetuses on dr. Olga Berendsen ja Mall Puhm kunstiteadlastena ja Vello Salo kogenud kirjastajana.

V. Salo kinnitab rõõmsameelsena, et toimetajad ei ole tahtnud kellestki kunstnikku teha, vaid nimetatud on isikud, kes on oma loomingut näitustel esitanud ja kelle nimed esinevad trükitud allikais.

Kindlasti esineb ka puuduliku informatsiooni lünki, millega seoses toimetajad paluvad lugejaid, kel on sisu täiendavaid andmeid, saata neid toimetajatele kirjastuse aadressil. Juhul, kui õnnestub saada küllaldaselt lisamaterjale, on kavatsusel uus väljaanne, mis peaks kujunema võimalikult täielikuks informatsiooniallikaks ja väärtuslikuks kultuuridokumendiks. Pidurdavaks teguriks on olnud ettevalmistavate tööde, näiteks Välis-Eesti kunstiaktiivuste kroonika puudumine.

Kunstnik Endel Kõksil on küll kuuldavasti sellelaadiline kroonika teoksil, kuid selle koostamine on aeganõudev töö ning selle ilmumiseni tuleb leksikonil täita ka kunstinäituste nimestiku ülesannet.

Leksikon, mille kaaneillustratsiooniks on kunstnik A. Vihalemma tõsinaljakas ankeedivastus, sisaldab ka registri nimedest, mille all kunstnikud on esinenud või oma loomingut signeerinud.

See kunstnike biograafiline leksikon peaks olema ihaldusväärseks täienduseks nende kõikide raamatukogudele, kes on huvitatud eesti kujutavkunsti arenguloost väljaspool kodumaad.

Teost saab tellida kirjastuselt „Maarjamaa", 2661 Kingston Rd. Scarborough, Ont. M1M 1M3, kuhu palutakse suunata ka kõik täiendav informatsioon nagu ülal oli märgitud.

Kreeka laev Saaremaa lähedal karil

STOKHOLM (EPL) — Kreeka lipu all sõitev laev „Volare" sattus kahe nädala eest karile Saaremaa läänerannikul, otse Sõrve sääre külje all. Kuna tegemist on Nõukogude tähtsa baasipiirkonnaga, siis ei ole meeskonda laevalt evakueeritud, vaatamata sellele, et Nõukogude päästelaevade katsed „Volare" lahti tõmbamiseks on ebaõnnestunud.

Laev oli teel Riiga, kui jämeda navigeerimisvea tõttu sattus umbes 25 distantsminutit kõrvale normaalsest laevateest.

„Volare" kuulub Londonis asuvale firmale Meridian Shipping Company. Laeva nimeks oli varem „Tiger Bay", kuid muutis nime hiljutisel peatusel Poolas. Kreeka lippu kasutaval laeval on 4 kreeklast, 3 inglast, 16 tshiillast ja üks peruulane. Meeskonnal on õnnetuse tõttu tulnud laeval elada väga primitiivsetes oludes. Kuna küttеseadeldised on rikkes, on laeval külm ja toitu on tulnud valmistada lahtise taeva all laeva tekil.

Endel Ruberg loomistöös

Tänavune pakaserohke talv on andnud häid võimalusi Montralis asuvale eesti akvarellistile Endel Rubergile tälle omaste külmustustehniliste akvarellide tegemiseks. Ta viibiski pühade ajal ligi nädala Lättemäel, kus tal valmis tosina võrra uusi töid, mida ta tegi ühe Washingtonis asuva kunstigalerii tellimisel.

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
Arvo Mägi — EESTI RAHVA AJARAAMAT	26.—	$1.—
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	10.—	50
A. Käbin — VAIM JA MULD	5.—	70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
L. Kaagjärv — AASTAPÜHAD piibliteoloogilisi vaatlusi	7.50	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	35
Evald Mänd — AASTATE PÄRAND (kolmas valimik vaimulikke vaatlusi)	8.—	50
ESTONIAN SCOUTING	3.—	35
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
TERR KUNGLA JUUBELIALBUM (T.E. Rahvatantsijate Rühm)	15.—	$1.—
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	50
Hanno Kompus — KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	85
Enn Nõu — VASTUVETT	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — REEKVIEM	3.50	35
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	50
ESTONIAN OFFICIAL GUIDE	5.—	40
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	30
Karin Saarsen — LOHENGRINI LAHKUMINE	4.50	30
Eduard Krants — LUMELIITLASED (luuletuskogu)	3.—	30
Ilona Laaman — MIS NEED SIPELGAD (luuletuskogu)	3.—	30
August Kubja — KADUNUD KODUD — mälestused	4.—	30
August Kubja — MÄLESTUSI KODUSAARELT	2.—	20
Leho Lumiste — ALAMUSE ANDRES (biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust)	6.65	40
Ants Vomm — RISTSÕNAD I	2.50	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD II	2.25	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD III	2.25	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD IV	2.25	30
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	40
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	3.—	50
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	4.—	30
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	6.—	40
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	40
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	30
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	30
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	30
Andres Küng — MIS TOIMUB SOOMES?	14.—	50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	50

RAAMATUID LASTELE:

KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	4.—	40
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	5.—	40
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	50

3.

Vorkuta naistelaagri Predshahtnaja eesti „koloonia" oli tasapisi üsna väikeseks jäänud. Rezhiimiaegsest sajakolmekümnest eestlannast oli alles ainult 42. Naisi oli saadetud Teise Telliskivisse, sovhoosidesse, Mordvasse, aga ka mujale.

Streigiaasta lõpust alates töötas Helin jälle apteegis. Lätlanna Irma oli sünnipäevaks 50 grammi piiritust likööriks keetnud ja jooki oli apteegiesikus kaheksa kaasmaalasega proovitud. Oli vanadele vangidele väga põnev, proovida seda sõrmkübaratäitki. Aga sattus peale just üks väga tige naisvalvur ja Irma saadeti raudtee-ehitamise brigaadi.

Laagriülem Vassiljev oli küll ise see, kes Helina apteeki oli pannud, aga ka see, kes omal ajal uurija ametis talle „koputaja" ametit oli pakkunud ja naise keeldumisel lasknud ta tapiga ära saata.

„Vassiljev ise määras?" imestas Helin, aga mitte kaua, sest juba ta lisas: „Täiesti venelase moodi!"

Oli märts 1954. aastal ja naistepäeva eelõhtu. Helin magas oma ülanaril ja tundis, kuidas teda jalast sikutati. Arataja oli komnoorest vaba õde Klava.

„Vildid jalga ja vammus selga!" ütles ta istukile upitunud Helinale. „Tuled minuga!"

Kuid nad juba baraki ukse taga olid, sai Helin kuulda, et laagriülem vajavat piiritust.

„Vassiljev andis mulle apteegi võtme ja laagri pitsati ning käskis endale piiritust tuua. Ütlesin, et ma ei tea kus piiritus on. Siis käskis ta sinu äratada, öeldes: „See estonka ei tahtnud minuga koos töötada, ütles, et oma kaasmaalaste ja kaasvangide peale tema juba ei kaeba. Tema ei anna ka oma vaenlast ära."

Helinale tegi see jutt nalja ja Klavaga apteegi poole minnes ta naeris omaette:

„Irma lendas 50 grammi piirituse pärast, aga mina annan ülemusele liitri ega lenda kuhugi!" Seejuures tuli pealegi uurija poolt pühadeks kinnipitseeritud uks pitsati alt lahti murda . . .

„Mis sa kõkutad?" küsis Klava läbi tuisu ja hangede sumades. Aga Helin ei viitsinud vastatagi. Ta süütas tule akendeta esikus ja jättis apteegiruumi pimedaks. Pitsatit lahti rebides tabas teda jälle uus lõbususelaine ja ta pidi Klavale ütlema: „Pitsat, mis teil peos, ei loe midagi. Laagriülem peab ise pühade järel ukse avama, kui siin tema pitsat peal on. Uurijal on ju oma . . ."

„Tõsi jutt!" ütles ehmatanud Klava, aga Helin juba valas piiritust kahte pooleliitrilisse pudelisse. Valgust tal vaja ei olnudki, nii hästi tundis ta selles apteegis iga pudelit ja purki.

Et arvestusega õigeks saada, lubas Klava röövitud piirituse ambulantsi arvel välja kirjutada, aga apteegi juhatajale palus ta kogu operatsioonist mitte sõnakestki hingata:

„Vassiljev ei usalda teda."

Helin pani ustele laagriülema pitsati peale, andis siis templi ja võtmed Klavale ja kumbki läks oma teed . . .

„Pühaduste pühadus ja riigisaladus — vene pitsat — anti vangi kätte!" mõtles Helin. „Aga venelane on venelane ja jääb — kelleks või milleks?" küsis ta eneselt. „Venelaseks", vastas ta ise, „aga see on ju lollus! Lolliks ta jääb, Loll-Iivaniks vaat' mis!"

Uurijad pitseerisid nimelt kõigi kroonupühade eeli alati kinni kõik millegipärast tähtsaks peetavate ruumide ja neis leiduvate kappide uksed. Samal ajal pandi laagri „vabaduseks" välja tugevdatud valve. „Valvsuse" kaader kasutas valvekorda joomapidudeks ja vene viisi lõbutsemiseks, üleaisalöömine kaasa arvatud. Pitseeritud uksi ei puudutatud siiski ka väga purjuspäi, mitte hirmust maapealse karistuse eest, vaid mingist müstilisest eelarvamusest, küllap sellegi kombe juured kuhugi sügavasse tsaari-aega ulatusid, aga kuhu, seda Helin ei teadnud.

☆

Oli juba aprillikuu viimane laupäev. Helin tiris viimast saanitäit sütt apteegi ukse ette ja kandis selle siis ämbriga sisse. Ta oli täna rohkem sütt vedanud kui tavaliselt, natuke ka pühapäevaks ette. Tuli veel tuhk välja vedada ja ahi kütta, ja, siis oli vabam pühapäev kindlustatud.

Keskpäeviti paistis juba nii kõrge päike, et lumi pakasest hoolimata kõrgeis hangedes urbseks ja pitsiliseks sulas. Aga lund oli nii paksult, et talve minekust ei olnud veel vähestki märki. Söekast sai täis ja Helin lükkas raske kelgu keevaveekoja ukse alla. Juba tulid töölt esimesed brigaadid.

„Tere, tere!" hüüdsid raudteenaised Helinale, kes kaua aega oli ju nende brigaadikaaslane olnud. Mõned ukrainlannad lipsasid sisse apteegiesikusse ja hagesid vildisäärtest ja põuetaskutest eestlastele adresseeritud laagrikirjad: „Jaga need välja, need on kõik sinu rahvale!"

„Mis täna kinos näidatakse?" küsis üks naistest, „väravas öeldi, et tuleb kino!"

„Mussorgski," ütles Helin lakooniliselt, aga ukrainlane sai pahaseks:

„Ptüi!" sülgas ta, „kas meil seda mussorit veel vähe on, et kinos kah veel peab näitama!" Juba naised läksidki, laskmata Helinal selgitada, et Mussorgski on helilooja, mitte mussor — —prügi-praht.

Posti oli tulnud Maimule, Kerstile ja Pärjale koguni kaks.

„Pärja on minust kümme aastat vanem," mõtles Helin, „aga kirjavahetust peab nagu kooliplika!" Ta teadis, millest Pärja kirjutas ja kuidas, leebelt ja lembelt ja kõik kokku oli kena ärkamisaegne armastus.

Ühe kirja aadressiks oli:

„Predshahtnaja, eestlane"

Helin avas selle kirja ja luges:

„Meie tüdrukud!

Küsime teilt, kas olete saanud kätte kirja siit meie laagri eestlastelt? Küsime teilt, kas olete ise siia kirjutanud?

Küsime teilt, kas teie laagris on ungarlannasid?

Küsime teilt, mis te teete vabal ajal?

Ütleme teile, et oleme aasta jooksul kirjutanud mitmed kirjad; et me ei ole neile veel vastuseid saanud; et soovime nii väga mõtteid vahetada oma tütarlastega; et meil on kõigil selleks aega, et teile kui eestlastele vastata.

Palavalt tervitades

Teie poisid!"

„Ilus kiri", ütles Helin. „Mõni meie tüdruk peaks sellele vastama". Ta otsustas kirja Katrele edasi anda; kui ta ise ei taha kirjutada, otsigu keegi, kes kirjutaks. Et ta ise võiks vastata, see ei tulnud talle mõttessegi, ei selle, ei teiste kirjade puhul. Kirju oli palju ja enamus neist teadmata kellele adresseeritud. Apteegist „postimajja" voolas teiste hulgas ka haledust äratavaid, üsnagi nõmedaid läkitusi. Postiljonina oli aga Helin aus ja saatis kõik kirjad eestlannadele edasi, lihtsalt „tsirkuleerima", et kui keegi soovib, küllap siis vastab.

☆

Laagri kommertssöökla kõrval, väikeses „kabinkas" võrdlesid Helmi ja Esta koondaruannet. Helmi oli poest üle toodud sööklasse pärast Leonida vabanemist ja töötas nüüd kalkulaatorina. Kavalust ja oma tutvusi kasutades oli ta Esta ära saanud kombineerida raudteebrigaadist raamatupidaja kohale. Helmi oli tujust ära, enesest väljas, nagu öeldakse. Aga keegi, kes teda hästi ei tundnud, poleks seda märganud ta väliselt korrektse käitumise tõttu.

„Kopikas on vahet ja seda ma ei leia," ütles ta väsinult.

„Me peame ta üles otsima, selle kopika!" kinnitas Esta pilku paberilt tõstmata.

„Aga mina enam ei või. Ma ei näe teda mitte kuski, seda kopikat!"

„Pole vajagi kopikat otsida, vaja on leida, kus meil viga on", jäi Esta oma jonni juurde. Helmi aga lükkas paberid eemale ja hakkas juba midagi ütlema, kui pool-lahtise ukse vahelt kostis peenike hääl:

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

VABA EESTLANE

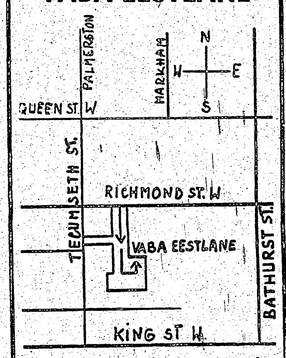

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoht plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks tolli ühel veerul — $3.50
esiküljel — $4.—
tagaküljel — $3.75

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:
1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C.
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs Leida Marley**
Ajutine aadress:
37 Mann Ave.
Toronto, Ont. M4S 2Y2
Telefon: 483-2588

Oskar Kerson

IN MEMORIAM

31. detsembril 1980 lahkus Londonis, Inglismaal, elavate kirjast Oskar Kerson, kes oli Eesti Vabariigi päevil meie kodumaal tuntud prominentse töösturina ning silmapaistva majandus- ja seltskonna tegelasena.

Sündinud 12. mail 1887. aastal Valgamaal, Laatre kõrtsi ja taluomaniku pojana, lõpetas kadunu 1903. aastal Valga linnakooli. Selle järgi sooritas 1904. aastal täiendavad eksamid gümnaasiumi nelja klassi ulatuses, mis võimaldas temal teha 1907. aastal apteekri-abilise eksamid, mille järgi ta siirdus Riiga. Töötades seal apteekri-abilisena tekkisid ka majanduslikud võimalused hariduse jätkamiseks. Selle tulemusena sooritas ta 1909. aastal eksamid Nizhni Novgorod'is asuvasse kommertskooli viimasesse klassi, mille lõpetas cum laude. 1910. aasta sügisel immatrikuleerus ta Riia Polütehnikumi põllumajandusteaduskonda, mille lõpetas 1914. aastal esimese järgu diplomiga. Olles samal ajal korp! Vironia liige, leidis Kerson ka aega aktiivselt ja uljalt osa võtta korporatsiooni elust ning tegevusest.

Esimese maailmasõja ajal mobiliseerituna lõpetas ta lipnikuna Kaasani sõjakooli, määrati siis Saratovi tagavarapataljoni lõuna Venemaal ja peale Peterburgis saadud väljaõpet mürkgaaside alal, määrati sõjaväeringkonna staabi juurde Turkestanis. Alles 1920. aasta lõpul sai Kerson koos abikaasaga opteeruda kodumaale, kus 1921. aastal astus juhatuse sekretärina P/K Estonia teenistusse. 1922. aastal määrati Kerson kaubandus-atasheena Eesti saatkonna juurde Moskvas.

1926. aastal siirdus Kerson tagasi kodumaale, kus 1927. aastal asutas Tallinnas kunstsarve tööstuse, milles kunstsarve produtseeriti kaseiinist, mida kodumaa piimaühingud valmistasid kooritud piimast erilise protsessi teel lahutatud valkainest. Aastatega see ettevõte kasvas suurtööstuseks kus töötas üle 400 töölise.

Olles A/S Eesti Kunstsarve Tehased O. Kerson & Ko. juhatuse esimeheks ning peadirektoriks, oli kadunu selle kõrval veel juhatuse liikmeks Kaubandus-Tööstuskoja suurtööstuste sektsioonis, Eesti Vabrikantide Ühisuses, A/S A.M. Luther'i, A/S Tööstustarve, Centum Klubi juhatustes ja Kristliku Noorte Meeste Ühingu juhatuse esimeheks ning sellele lisaks Kreeka aupeakonsuliks Eestis.

Nende ridade kirjutaja tundis lähemalt Oskar Kersoni juba 1920-ndatest aastatest ja oli temaga veel kirjavahetuses möödunud sügisel. Jõudes oma 90- sünnipäevani kirjutab Kerson muuseas: „Kanada ja seal asuvate sõprade külastamine ning tolle maa majesteetlikute ürgmetsadega ja piiritu ja ahvatlevate veekogudega tutvunemine on minu elusügisesse toonud elevust. Sealt olen kaasa toonud palju unustamata mälestusi." Ühes oma viimastest kirjadest kirjutab kadunu: „Märgiksin veel, et olen alati armastanud ilu, ükskõik mis kujul ja kus see ka ei avaldunud, kas poeesias, maalikunstis, skulptuuris, muusikas või taime- ja loomariigis või kõikide olendite kroonis — inimeses. Ja edasi: „Kuulun materjaalsete loojate hulka ja arvan, et olen oma osa kohustustest isamaa ja rahva vastu võimalikkuse piirides täitnud. Olen saavutanud kõik ülesseatud elu eesmärgid: olen saanud kavatsetud hariduse, olen osa võtnud kodumaa noore majanduse ülesehitamisest, tegev olnud ühiskonnas. Isiklikus elus olen olnud õnnelik. Sügava rahuldustundega väatan tagasi mööduvale ja tunnen eriti rõõmu selle üle, et loetelu võis leida aset esiisade maal, vabas Eestis. Lahkun kindlas usus kodumaa vabanemisse igaveseks ajaks, nii et eesti rahvas võiks jälle hädaohuta tegutseda isamaa ja enese heaks."

Nii kinnitavad Oskar Kersoni enese sõnad, et materjaalsete väärtuste loojana, on tema siiski eestkätt hinnanud ja ka säilitanud kõrge vanaduseni, ilu mõiste ning kõik selle mis teeb elu elamisväärseks.

Korparatsioon Vironia liikmete ja samuti tema rohkearvulise sõprade nimel soovime siit merede tagant: Puhka rahus, armas Oskar.

V.E.

wintario

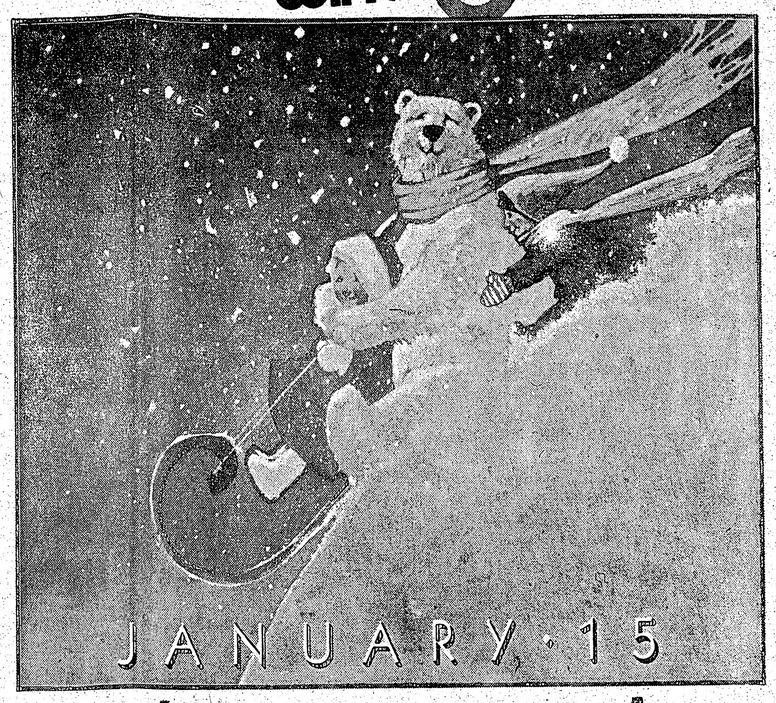

Talvistele võitjatele boonuste loosimine.

75 BONUS PRIZES*
5-$100,000
20-$25,000
50-$10,000

35 GRAND PRIZES**
7-$100,000
28-$25,000

**Baseeruvad 7 miljonile väljaantud piletile.
*Ei ole lisaauhinnad.

WHOOO-EEE! Milline boonuste loosimine. Üle 5,5 miljoni dollari maksuvabasid võitusid. Kaasaarvatud 1,5 miljoni dollari ulatuses boonus-auhindu. Ja te võite olla talviseks võitjaks 15. jaanuaril. **Seitsmest arvust koosnev Bonus Draw Ticket** (boonuse loosimise pilet) annab teile võimaluse võita ühe 5-st 100.000 dollari, 20-st 25.000 dollari või 50-st 10.000 dollari suurusest boonus-auhinnast. Kui teie boonuse loosimise number vastab täpselt ühele 75-st boonuse loosimisel väljatulnud pileti numbrist, siis olete 10.000, 25.000 või 100.000 dollari võitja! Kogusummas on boonuse auhindu 1,5 miljonit dollarit! Regulaarne kuuest arvust koosnev piletinumber annab teile võimaluse võita ühe 7-st 100.000 või ühe 28-st 25.000 dollari suurusest suurvõidust. Ja peale selle on seal 387.233 muud auhinda. Regulaarsete maksuvaba võitude kogusumma on 4.221.000 dollarit!

MURETSEGE ENDALE PILET KOHESELT. $1.00

UUDISEID KODUMAALT

Tartu 950. aasta juubeli puhul avati Tartu linnamuuseumi lähedal mälestussammas „Vürst Vjatshko ja Meelis Tartu kaitsel", mis pidavat andma tunnistust eesti ja vene „rahvaste sõprusest, kes ühiselt heidelnud ristirüütlitega. „Ühtses võistlusinnus olevat kaks venalikku sõjameest õlg õla kõrval seisnud oma maad ja vabadust kaitstes võõramaiste röövvallutajate vastu". Mälestussamba avas EKP Keskkomitee esimene sekretär K. Vaino, see avati vene keeles, sest vürst Vjatshko eesti keelest ei saa aru, ja ümber seisid mõnikümmend morni näoga meest ning üks ruudulises palitus naine.

☆

Viis aastat tagasi saadeti esimesed eesti noored kaugele Siberi põhja BAM'i ehitama, seda kurikuulsat raudteed, mis ehitatakse põliskülmunud maapinnale. Eesti noored olevat siisk iuskumatult kiiresti end taigas sisse seadnud. Algul elati telkides, kuid nüüd on varem läbipääsmatute metsade rüppe kerkinud Novõi Uojani asula, kus Leningradi, Eesti ja Läti noored on kõik need viis aastat käsikäes töötanud. Kuna asula on maailmast eraldatud, siis propagandaväljaandeis suunatakse tähelepanu suurtele suusatamisvõimalustele! Paljud noored on selle aja jooksul omavahel abiellunud ja et nad mitte enam tsivilisatsiooni tagasi ei kipuks, on suured tegelased, nagu J. Käbin, kangelane A. Meri jt. käinud töötajaile „prääniküid" kaela riputamas. Mõned on aga saanud veelgi kõrgema tunnustuse — N. L. Ülemnõukogu Presidiumi aukirja.

☆

Tartus tehakse ettevalmistusi üli-kooli 350. aastapäeva tähistamiseks, mil puhul on valmistatud plaan ehitatavate, restaureeritavate ja kapitaalremonti vajavatele objektidele ehk ehitustele. Selle kõrval on tehtud ka nimekiri töövõtuorganisatsioonidest, kes need tööd peaksid lõpule viima. Kas ka Tartu saab suure juubeli tõttu omale värvikama palge?

☆

Aegviidus paneb pensionäri süddant valutama, kui ta näeb aasta ringi alevit läbival maanteel ja üle raudtee minekul maas vedelevat vilja: maanteel maisiterad, raudteel kaer (vist sööb ka raudruun kaeru), nisu, herned. Kord lugenud ta huvi pärast, et mitu maisitera vedeleb maas ühel jooksval meetril ja saanud kokku 37. Aga kui palju neid juba varem olid linnud ja loomad jõudnud ära süüa. Ega viljateravd vedelenud maas ainult ühe meetri pikkusel teelõigul, viljaveokid tulevad Tallinnast. Kui korrutada tee pikkus viljateradе arvuga, siis tuleb kokku selline tohutu tonnidesse ulatuv viljakogum. Nüüd hakati põhjust uurima ja leiti, et vili sattuvat teele Tapa autobaasi Aegviidus asuvast autokolonnist, millega viiakse vili Tallinnast Tamsalu jõusöödatehasesse. Koorma halvast presendiga kinnitamisest või auklikul teel liigsest sõidukiirusest tingituna, pudenevat teri teele. Selline hooletus olevat aga põllumeeste töövaeva arvestades täiesti lubamatu.

☆

Eesti Rahvakontroll on oma kontrollkäikudel avastanud, et vajalikku korda ei ole õue-aiamaade kasutamisel. Kodanikele ajutiseks antud heina- ja karjamaade kohta ei tehta dokumente ega ei peeta täpset arvestust. Eriti suuri puudusi kodanike maakasutamises leiti Rapla rajooni Vigala ja „Vabaduse" kolhoosides, kus rida isikuid olid omavoliliselt laiendanud oma maakasutust kolhooside arvel. Maaseadusandluse nõuetele ja kolhoosi põhikirja jämeda rikkumise võimaldamise eest avaldati Rapla rajooni nimetatud kolhooside esimeestele P. Müülile ja M. Bergmannile noomitus.

☆

Tallinnas on tänavu sügisel olnud pikki sabasid tulevaks aastaks ajakirju ja -lehti tellimisi vastuvõtvate asutuste uste ees. Mõned on juba õhtul sappa asunud, et kindel olla, et nad oma tellimise saavad sisse anda. N. Liidu asjatundjad on välja arvutanud, et N. Liidu aastane paberivajadus on ligi 10 miljonit tonni, käesoleval aastal aga toodetakse ainult 5,5 miljonit tonni. Sellest tuleneb ajakirjade ja -lehtede tiraazhi piiramine, ilu ja muu kirjanduse jaoks vajalik paberi puudus. See puudus on end tunda andnud ka kontoritöös, kuna pole küllaldaselt paberit arvutusmasinatele.

Kala- ja jahisportlaste peakoosolek

Toronto Eesti Õngitsejate ja Jahimeeste Seltsi korraline aasta peakoosolek toimub pühapäeval, 1. veebr. 1981. a. algusega kell 12 p. Toronto Eesti Majas väikses saalis 958 Broadview Ave. Toronto.

Kõikidele seltsi liikmetele saadetakse välja koosoleku kutsed ühes 1980. a. majanduse aruannetega. Juhul kui mõnele liikmele mingil põhjusel koosolekukutse ei saabunud, palutakse käesalevat teadaannet võtta kutsena.

Juhatus

Piibrid puhastavad Lätis jõgesid

GEISLINGEN (VES) — Nagu teatab Ulmis ilmuv „Neue Württembergische Zeitung" on nõukogude teadlased leiutanud uue „menetluse" jõgede puhastamiseks. Filtrite ja selgitusbasseinide asemel pannakse tööle piibrid.

Vastavate ekspertide seletusel, on vesi, kus piibrid elavad, alati puhas. Loomad kõrvaldavad pori kõrval ka mädanenud puutlived ja muu prahi. Nende polt ehitatud tammid mõjuvad nagu filtrid. Nad tõkestavat isegi põldudelt uhatud mineraalväetise jäätmed.

Ametlike andmete järele on piibrite arv Lätis juba 8000-ndele tõusnud. Neid kasvatatakse erifarmides ja lastakse pärast suunatult lahti.

-kk.

„VABA EESTLANE" on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

◎ Stokholmi Eesti Ühing korraldas loenguõhtu tervishoiust, kus dr. Friedrich Luksep kõnelés teemal „Miks me jääme haigeks". Lektor on piirkonnaarst Stokholmis, kes seoses pikaajalise praktikaga on pannud tähele põhjusi, mis tekitavad haigusi. Ta andis näpunäiteid haiguste ravimiseks ja ärahoidmiseks.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 13. jaanuaril 1981 — Tuesday, January 13, 1981

KIRIKUD

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaa jaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd., Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417.
kantseleis, telefon 921-9417.

JUMALATEENISTUS on pühapäeval, 18. jaanuaril kell 2 p.l. (mitte pool 2). Laulab Õnne Laikve. Jumalateenistuse järele on kaetud kohvilaud. Koguduse juhatusnõukogu ja naisring ütlevad kõigile teretulemast, kes sellest õpetaja tähtpäevaga ühenduses olevast koosviibimisest soovivad osa võtta.

Pühapäeval, 1. veebr. on jumalateenistus kell 1.30. Järgneb koguduse nõukogu koosolek.

Kõnetunnid on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis.

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Luteri kirik, (Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Tortnto M4S 1J2. Tel 483-2478 ja 1-527-0410.

Pühapäeval, 18. jaanuaril kell 4 p.l. JUMALATEENISTUS ja pühapäevakool.

Õpetaja kõnetunnid: igal neljapäeval kell 18.00—19.30 omas kodus. 501 Davisville Ave., Toronto ning igal esmaspäeval kell 18.00—19.30 Hamiltoni kiriklas, 3 Mapleside Ave., Hamilton, tel.: 527-0410

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS
R. R. 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühap., 18. jaan. kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS Peetri kirikus. Teenib ja jutlustab preester E. Lepik. Laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühap., 18. jaan. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõnelevad Jaan Sepp ja jutl. E. Saraoja.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 18. jaan. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS.

Pühap., 25. jaan. kell 4 p.l. JUMALATEENISTUS.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill, Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Neljap., 15. jaan. kell 7.30 õ. KUULUTUSKOOSOLEK. Kõneleb misjonär Nils-Ivan Kastberg Argentiinast. Lauluettekandeid.

Laup., 17. jaan. kell 7 õ. PIIBLITUND, Allan Laur.

Pühap., 18. jaan. kell 1.15 p.l. pühapäevakool lastele ja täiskasvanuile. Kell 2 p.l. JUMALATEENISTUS, kõneleb Allan Laur. Laulutrio Senta ja Imbi Medri ning Anne Alkok.

Teisip., 20. jaan. kell 7 õ. PALVEÕHTU.

Punaste otsustav pealetung

Salvadori pahempoolsed ründavad pealinna

SAN SALVADOR — Salvadori pahempoolsed on alustanud suuremat ofensiivi, et haarata võimu enne kui Ühendriikide presidenditoolile tuleb Ronald Reagan ja tema välispoliitikat hakkab juhtima kindral Alexander Haig. Mässajad on kandnud võitlustegevuse üle maalt pealinna San Salvadori kus üritatakse raadiojaamade ja teiste kommunikatsioonivahendite oma kontrolli alla saamist.

Eriti ägedad võitlused tekkisid laupäeval ja pühapäeval San Salvadori ülikooli ümbruses ja viies teises olulises linna strateegilises punktis, kus punased ründasid ilmselt koordineeritud juhtimisel. Suuremad mässajate üksused atakeerisid ka Rahvusliku miilitsaüksuse keskhoonet San Salvadori idaosas ja lähedalasuvat lennuvälja.

Punastel õnnestus üle võtta ühte era-raadio saatejaama, mille kaudu kuulutati, et revolutsioonitund on saabunud ja küsimuses on kas „vaba kodumaa või surm".

Punased ässitasid inimesi üles tänavatele tulema ja tuldvõtva materjaliga tulekahjusid tekitama. Raadiost kostis revolutsioonilisi laule ja ässituskõnesid, mis kihutasid rahvast üles valitsust kukutama ja punaste juhtimisel võimu haarama.

Ühendriikide välisministeeriumi Ladina-Ameerika osakond on otsustanud oma abi Salvadori valitsusele ja sõjaväele suurendada vaatamata välisminister Muskie vastuseisule.

Iraan teeb järelandmisi

TEHERAN — Iraani valitsus on loobunud oma nõudmisest, mille kohaselt Ühendriigid peavad ameerika pantvangide vabastamiseks deponeerima Alzheeria pankadesse 24 miljardi dollarit garantiiks. Iraani valitsuse esindaja Ahemd Azizi, kes peab läbirääkimisi vahetalitaja osas esinevate Alzheeria diplomaatidega, mainis ühele Iraani ajalehele, et Iraani valitsus lepib ka sellega kui Washington annab raha asemel rahvusvahelise garantii. Selle järelandmise põhjal oletatakse, et vangide vabastamise moment võib olla üsna lähedal.

Vene delegatsiooni tõlk valis vabaduse

BONN — Lääne-Saksamaal palus sealsete võimude juures asüüli 35-aastane venelane Viktor Koroljuk, kes oli Viinis toimuvatel idalääne desarmeerimise läbirääkimistel vene delegatsiooni peatõlgiks. Saksa ajalehe Stuttgarter Zeitungi andmetel tõi Koroljuk endaga kaasa salajasi dokumente, kuid valitsuse ringkonnist on seda teadet dementeeritud. Ühtlasi väidetakse, et Koroljuk tegutses ainult tõlgina ning tal ei olnud ligipääsu venelaste salajaste plaanide ja dokumentide juurde.

Aidake kaasa
„VABA EESTLASE"
levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel. 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8, tel. 483-4103.

JUMALATEENISTUS pühap., 18. jaan. kell 11 homm. Solist Margit Viia. Orelil Inga Korjus. Teenib õp. Oskar Puhm.

ÕPETAJA KÕNETUNNID: teisipäeviti ja neljapäeviti kell 6—8 õhtul. Muul ajal kokkuleppel.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave., Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391.
VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Kolmap., 14. jaan. kell 7 õ. kõneleb Argentiina misjonär N. Kastberg.

Pühap., 18. jaan. kell 10.15 hommikul pühapäevakool. Kell 11 JUMALATEENISTUS, nõukogu tervitab-tunnistab, K. Raid tshellol.

Kell 6 õ. KUULUTUSKOOSOLEK, kõneleb K. Raid.

Laup., 24. jaan. kell 6 õ. KOGUDUSE AASTAPEAKOOSOLEK.

Pakasepäeva kontserdisoojuses

Väga tugevale pakasele sattus möödunud pühapäevane Musica Divina koori ja Musica Viva kammerorkestri kontsert. Kirikus oli siiski arvukalt klassikalise muusika sõpru, kes pakast trotsides olid Peetri kirikusse tulnud ja keda meeldiv muusikaõhtu sisemiselt soojendas.

Eestlased ei pea seda koori ja kammerorkestrit omaseks ainult eestlasest koorijuhi Lembit Avessoni tõttu, vaid koori 18-e laulja hulgas olid pooled eestlased; just nende kaasatulekuga oli koor suurenenud ja kuna nad on head lauljad, siis oli just koori osa tunduvalt tugevnenud; orkestri koosseisus on alati muudatusi olnud, seekordki oli mitmeid uusi mängijaid.

Kavas oli A. Vivaldi (1635—1741) kantaat „Magnificat", kus olid kaastegevad L. Avessoni juhatusel orkester, koor ja solistid, ogalil saatis R. Bastendorff. Magnifikat on hümn Neitsi Mariale Luuka evangeeliumi tekstile, mida kasutatakse katoliku ja anglikaani jumalateenistusil, kus on varieeruvad mitmesugused meeleolud Kristuse ema tunnetes kuni lõpu glooriani. Juba selle tööga näitasid orkester ja koor seda viimistletud tööd, mis on alati olnud iseloomulik L. Avessoni koori- ja orkestrijuhi tööle.

Edasi mängis orkester A. Corelli (1653—1713)sonaadi ja B. Bakker mängis flöödil G. F. Händeli (1685—1759) sonaadi flöödile, orelil saatis L. Avesson. Viimaseks oli J. S. Bachi (1685—1750) kantaat nr. 142 „Uns ist ein Kind geboren", kus olid jälle kaastegevad koor, orkester ja solistid. Solistiosades olid sopranid Lois Bradley, Margaret Smith, Jean Mautner, alt Irene Loosberg ja bass L. McKinnon.

Kontserdiga tutvustas I. Avesson klassikalise muusika suurte kirikumuusika loojate teoseid, mis aastasadade vanusest hoolimata haaravad tänapäeva inimest oma harmoonilise ilu ja just rahutundega.

* Kuulsuseks ei piisa geniaalsete teoste loomisest, keegi peab need maailma ees ka geniaalseks rääkima.

A. Valton

Talihari '81 25. jaanuaril

Ajaratta veeredes on Eesti Gaiderite Kogu Kanada Koondis jõudmas jällegi oma traditsioonilise „Taliharja" luule ja muusika pealelõuna korraldamiseni mis on Gaiderit Kogu üks pidulikum üritus. See on juba 11-nes „Talihari", mis toimub 25. jaanuaril Toronto Eesti Majas; õhtupoolik, kus külalised saavad kaasa elada gaidnoorte esinemistele gaiderite poolt kaetud kohvilauas.

Sel aastal on „Taliharja" ettekannete kaaluvam osa pühendatud meie rahva suurele poetessile — Marie Underile, kelle luule ei ole mitte kõrgelt hinnatud üksi eesti rahva poolt, vaid ka mitmete teiste kultuurrahvaste hulgas. Sõnalise põimiku Marie Underi luulest on koostanud ngdr Anne Tüll. Samuti tähistatakse ka kahe Eesti suurkirjaniku ja luuletaja juubelisünnipäevi — August Mälk 80 a. ja Bernard Kangro 70 a. Sõnalise ettekande Marie Underist ja ülalnimetatud kahest juubilarist esitab Hannes Oja, kelle ettekannet aitavad sisustada noored nii sõnas kui pildis.

„Taliharja" eeskavast ei puudu ka sel aastal Vanemgaidide Koor kes on kõigil varajasematel „Taliharjadel" esinenud. Sel aastal tähistab koor oma 10. tegevusaastat ja esineb suurendatud kujul. Nimelt esinevad sel aastal kaasa ka endised koori liikmed kes kümne aasta jooksul on kooris kaasa laulnud. Koori juhivad ja saadavad kolm koorijuhti — Olaf Kopvillem, Guido Laikve ja Gunnar Mitt, kes kõik on aastate jooksul seda koori juhtinud. See võib kujuneda suureks elamuseks ja ainulaadseks võimaluseks veel kuulda seda kaunikõlalist koori kuna ametlikult lõpetas koor oma tegevuse 9. detsembril 1980.

Rikkaliku loterii eest mis sisaldab väga mitmekesiseid ja kauneid võite, on hoolitsenud gaiderid koos oma lahkete tegevust toetavate liikmetega. Selle aasta „Taliharja" sissetulek on mõeldud eesti noorte ajakirja „Tulehoidja" toetuseks ja „Kotkajärve" laagriväljaku elektri seadeldise uuendamiseks ja korrastamiseks.

Jääb vaid soovida, et ka eesti ühiskond, kellele on südamelähedane eesti gaidide tegevus, tõendavad seda oma rohke osavõtuga „Taliharja" pealelõunast.

Eesti Gaiderite Kogu
Kanada Koondis

Toetus noortele Elmas Paju pärandustombust

Eesti Skautide ja Gaidide Malevatele Kanadas on laekunud nimetamisväärne summa Elmar Paju pärandustombust. Annetus on tehtud kaasmaalase poolt Eesti Sihtkapitali kaudu Kanadas.

Vanemate rahvuskaaslaste toetus eesti noorsoole testamentide kaudu on muutumas sagedasemaks, mis näitab meie ühiskonna väga head suhtumist noortesse ja nende vajadustesse. Kanada skautlikud organisatsioonid on alati saanud toetusi manalasse varisenud noortesse heatahtlikult suhtunud kodanikelt, kes selleks on ettenäinud erisummasid oma testamentides.

Danish Custom Furniture
Esmajärgulised tilkpuu-mööbli kavandajad ja valmistajad
OTSE VABRIKUST 25 LE PAGE COURT
A. Jensen & Son Limited Telefon 636-9811

„Vaba Eestlase" kuulutuste mänadzher Leida Marley on oma elukohta vahetanud ja asub ajutiselt 37 Mann Ave. (Eglinton East ja Bayview Ave. rajoonis), Toronto, Ont. M4S 2Y2. Telefon 483-2588.

Riin Rivanool

Kalleimad kingitused

Pühad on nüüd õnnes ja rõõmus ammugi mööda läinud ja ajaratas keerab uue aastanumbri ette. Mida see kaasa toob, ei oska keegi päris täpselt ennustada, ent oma ootuste lootuste täitumist soovida võib sliski igaüks.

Tagasivaadet on sootuks hõlpsam teha ja kõige esmalt asun ma oma kalleimaid kingitusi sorteerima ja ära panema.

Muidugi, kõige hinnalisemad on need, mis jõulupuu alla või muidu kingituseks on toodud pakendeis, millel suurte tähtedega ja kribikirjalises värvitrükis silt kuulutab pakisaajaks „Vanaema".

Tiinalt on omavoolitud savist lillevaas, egiptuse mustrid peale maalitud ja siidpael ümber seotud. See on väga ilus vaas, ainult et alus on tulnud veidi kallak, aga selle vastu aitab kui sendiline raha ühelepoole serva alla panna ja see rihib asendi ilusasti ära. Vaas on toredaks kaunistuseks meie kaminaserval.

Helle ja Tipa on mõlemad teinud pildi või portree vanaemast. Mõlemalt on vanaema saanud kräsus juuksed ja hästi suure ning naeruse suu (õige, vanaema peab ju alati naeratama!), mis läheb kaares ühe kõrva juurest peaaegu teiseni välja. Tipa on teinud veel eriti suure suu ja palju hambaid, aga need ei ole „mitte nii suured, kui on hundil, kes Punamütsikese jutus vanaema ära sõi."

Hellelt on veel väga vahva makramee seinakaunistus, lõngaotstest kokku sõlmitud ja kiigub puupulga peal ega taha hästi positsiooni hoida, just nagu seda on ta valmistajagi, elavhõbedaselt kibelev tüdrukuke.

Tõnn on teinud voolmissavist vanaemale rinnaehte või prossi. See on imepeene kirjaline, tõesti ilumeelega väljatöötatud ese ja „sobib sulle iga kleidiga".

Aadult on kogu tema koolirindel toimunud presidendi-valimiskõnedest ja mitmeid ilusaid luuletusi, millel on riimi ja rütmi nagu igal heal luuletusel olema peab.

Mart armastab joonistada, teeb seda puhtalt ja ilusasti ja on kingitusekski teinud toreda pildi, mille servi kaunistavad lõngajuppidest rippuvad narmad erilistes värvikombinatsioonides. Muidugi — pilt kohe seinale!

Andres on alles väga väike, aga temagi on teinud pildi kriipsude-kraapsudega ja isegi mingi poolkaares kumerikuga. Suur õde Tiina on tehtule seletused juurde kirjutanud: „Andres 1¾ a. vana. Pildil suurvend Mart püsti ja teisel pildil on ta pikali".

Neid kingitusi on ikka veel ja veel ja veel. On otse imeväärne, kui palju südamesooja need väikesed käekesed, pisikesed osavad sõrmekesed luua oskavad. Milline õnn see on, tohtida kaasaelada nende töökeste igaaastast arenguteed.

Varemalt kingiti ka pennipoest ostetud sõrmuseid, käevõrusid, kaelakeesid ja muud, kuniks selgeks sai, et vanaemale palju enam rõõmu ja hõiskamist toovad omavalmistatud asjad. Neil kõigil on oma ajalugu, sest iga aasta toob kaasa edasimineku, arengu ja see rõõmustab nii kinkijat kui ka kingi saajat.

On üsna arusaadav, et vanaema boss, kallis abikaasa ja vanaisa sellist kingitustega ülekülvamist eriti ei hinda ja kui vanaema jällegi juttu teeb, et „maja on meile liiga suureks jäänud, tuleks üle kolida mõnda väiksemasse," võib vastus paratamatult kõlada nii:

„Äh, väiksemasse! Vastupidi — sinu kingituste ja kunstikogude jaoks tuleks hoopis veel teine ja suurem maja juurde muretseda!"

Tõesti, üsna hirmus oleks, kui nüüd sellisel ajajärgul külla juhtuks mõni tuttav kunstnik ja äkitselt märkaks, et tema hinnatud pildi raami või serva küljest ripub alla hoopis mingi muu teistlaadi „kunstitöö".

Külmutuskapi uks on üks kena koht, kuhu ikka uusi ja uusi pilte saab endiste asemele kleepida ja mulle tuleb üks harukordne mõte, millega oma Aadama südant algaval aastal kindlasti rõõmustada võin:

„Tead, alates uuest aastast tuleb meie majja senise pideva „kunstinäituse" asemele hoopis rändnäitus ehk liikuv kunstikogu. Teatavad pildid ja väärtasjad,, käsitööd ja kunstiesemed vahetatakse, et neid nii palju korraga väljas ei oleks. Aga seda ma ütlen, et kõik vanad kataloogitakse, paigutatakse kastidesse ja hoitakse alal igavesest ajast igavesti või vähemalt nii kaua, kuni kinkijad ise oma loomingut hindama on õppinud ja kronoloogilises järjekorras alalhoida soovivad."

See on hea ja väärt uue-aasta tõotus, eks ole! Ja ma katsun seda pidada.

Head uut aastat, õnne, rõõmu ja kordaminekut teile kõigile ja leidkem igaüks omale mingi lubadus uueks aastaks, mida täita suudame!

Peaminister Trudeau maailmareisil

LAGOS,NIGEERIA — Kanada peaminister Pierre Trudeau viibis möödunud nädala lõpul koos oma nõupidajatega Nigeerias, kus tal olid nõupidamised Nigeeria presidendi Alhasi Shehu Shagariga tööstusriikidelt suurema abi ja toetuse taotlemiseks arengumaadele. Trudeau oma sõnavõtus Lagoses kritiseeris eriti Lõuna-Aafrika praegust rezhiimi selle rasside vahetegemise poliitika pärast ja avaldas lootust, et Namiibia saab peatselt täieliku iseseisvuse.

Trudeau jatkas oma reisi Nigeeriast Senegali pealinna Dakarisse ja sealt edasi Brasiiliasse ja Mehhikosse. Trudeau pidi kokku saama ka Austria presidendi Bruno Kreiskyga ja Alzheeria juhtivate riigimeestega, kuid sattus Austrias mägedes suusatamisel lumevangi ning nendest kohtumistest ei tulnud midagi välja. Opositsioon Ottawas süüdistab Trudeaud, et ta sõidab sel ajal enda nimele reklaami tegemiseks mööda maailma ringi kui Kanada kannatab suurte majandusliikude tagasilöökide alla ja vajaks peaministrit kodupinnal.

Sündmuste kalender

- **Reedel, 16. jaanuaril kell 7.30 õ. Tartu College'is Eesti Ohvitseride Kogu Kanadas sõprusõhtu.**
- **Laupäeval, 17. jaanuaril kell 7 õ. Eesti Majas „Estonia" orkestri aastapäevapidu.**
- **Pühapäeval, 18. jaanuaril kell 2 p.l. Walter Hall'is, Edward Johnson Building, „Estonia" segakoori kontsert.**
- **Pühapäeval, 18. jaanuaril kell 4 p.l. Eesti Majas K.A. Lehela dokumentaalfilmide etendus.**
- **Kolmapäeval, 21. jaanuaril kell 7.30 õ. Tartu College'is Tartu Instituudi loenguõhtu.**
- **Laupäeval, 24. jaanuaril kell 7 õ. Eesti Majas T.E. Võitlejate Ühingu peoõhtu.**